

met art
& HISTORY &

U kategoriji

MODERNE

| SAVREMENE UMETNOSTI

УМЕТНОСТИ

BEOGRAD 2021

Istorija moderne i savremene umetnosti

U okviru predmeta Istorija moderne i savremene umetnosti studenti Grafičkog dizajna, Dizajna interaktivnih medija i Modnog dizajna stiču znanja o pravcima i idejnim konceptima moderne vizuelne kulture i dizajna. Zadatak studenata je da samostalno napišu seminarske radove, ali i da primenjuju praktično znanje, dizajnirajući svoje seminarske radove inspirisani istorijom vizuelne kulture XX veka.

Časopis Istorija moderne i savremene umetnosti broj 4 ima cilj da dizajniranim studentskim radovima oživi istoriju umetnosti i vizuelnu kulturu XX veka. Tekstovi studentskih seminarskih radova pružaju osnovne podatke o umetniku ili pravcu.

Svetlana Smolčić Makuljević

Eduard Mane

Tamara Vojnovski 3316
Modni dizajn

Olimpija, 1863.

Eduard Mane bio je francuski slikar čije je delo inspirisalo impresioniste. Njegov veliki uticaj na francusku umetnost, i generalno na razvoj moderne umetnosti, formiran je zahvaljujući njegovom portretisanju svakodnevne, upotrebom jasnih i jednostavnih boja i žive slikarske tehnike. Rođen u domaćinstvu više klase sa snažnim političkim vezama, Manet je odbacio budućnost koja mu je prvobitno bila predviđena i zaokupio se svetom slikarstva. U poslednjih 20 godina Manetovog života video je da se povezuje sa drugim velikim umetnicima tog doba i da razvija vlastiti stil koji će biti najavljen kao inovativan i koji će služiti kao glavni uticaj za buduće slikare. 1841. godine upisao je srednju školu Collège Rollin. 1845. godine, po savetu svog strica, Manet se upisao na specijalni kurs crtanja gde je upoznao Antonina Prusta, budućeg ministra likovnih umetnosti i kasnijeg doživotnog prijatelja.

Posle šest godina studija, Mane je konačno otvorio svoj studio. Njegova slika "Čovek koji pije absint" lep je primer njegovih ranih pokušaja realizma, najpopularnijeg stila tog doba. Uprkos svom realizmu, Mane je počeo da uživa u labavijem, impresionističkom stilu. Posle svoje rane karijere, retko je slikao verske, mitološke ili istorijske predmete. Primeri uključuju njegov "Ismevan Hristos", koji se sada nalazi u Čikaškom umetničkom institutu, i "Hristos sa anđelima", u Metropolitanskom muzeju umetnosti u Njujorku. Širokim potezima četkice, odabrao je za svoje predmete svakodnevne ljude angažovane svakodnevnim zadacima. Počeo je da slika subjekte, žanrovski, kao što su bili portreti starih prosjaka, uličnih mangupa, ljudi u kafeima, ili scene španskih koridskih borbi. Prilikom svog rada Mane je u najvećoj meri upotrebljavao jasne i žive boje, kao i vrlo jednostavne tehnike slikanja. Njegova dela odišu svežinom, lakocom i pokretljivošću. Rođen u domaćinstvu više klase sa snažnim političkim vezama, Mane je odbacio budućnost koja mu je prvobitno bila predviđena i zaokupio se svetom slikarstva.

"Doručak na travi" (koja se danas nalazi u muzeju Orsej u Parizu), - prva impresionistička slika u istoriji umetnosti i jedna od njegovih najpoznatijih slika, koja je dovršena i izložena 1863. Scena dvojice mladića obučenih koji su sedeli pored nage žene uznemirila je nekoliko članova žirija koji su odabirali slike za godišnji pariški salon. Zbog opasane nepristojnosti, odbili su da je pokažu. Mane međutim, nije bio sam, jer je te godine zabranjeno ulazak više od 4.000 slika. Zatim je kasnije predstavljena u Salonu odbačenih, u novom izloženom prostoru koji je otvorio Napoleon III, kao odgovor na protest umetnika koji su odbijeni u zvaničnom Salonu. Svaki slikar je mogao da odluči da li će iskoristiti priliku za izlaganje u Salonu odbačenih, manje od 500 odbačenih slikara je odlučilo da to učini. Sto se tiče same slike, nema nikakvu posebnu oznaku niti simboliku. Nelogična je i u perspektivi, ali on kaže da mu se drugačije ne bi ni dopalo. Pokušavajući još jednom da postigne prihvatanje u salonu, Mane je 1865. podneo "Olimpiju". Predstavljajući prostitutku niže klase, Manetova Olimpija suočava građanskog gledaoca sa skrivenom, ali dobro poznatom, stvarnošću. Namerno provokativna, šokirala je gledaoce Salona 1865. godine.

Doručak na travi, 1863.

KLOD MONE

Vanja Vlasićević
Grafčki dizajn

"Otac Impresionizma", Klod Oskar Mone rođen je 14. novembra 1840. godine u Parizu, Francuskoj porodici niže klase. 1845. godine porodica Mone seli se u lučki grad Avr. Letovanja tokom svog detinjstva Mone provodi u Sent-Adresu, po ceo dan luta obalom, dinama i grebenima pored mora. Još kao dečak stiče lokalnu slavu izradom karikatura nastavnika, pešaka i prijatelja, koje su se čak mogle i kupiti ili videti u izlozima lokala. Tada se u Moneovom životu pojavljuje Ežen Buden, uvaženi građanin Avra, trgovac bojama i slikar, on zapaža da su Moneovi crteži više nego dobri i traži da upozna autora. Do tog poznanstva 1858. godine Mone nije ni sanjao da će postati slikar. On sa Budenom odlazi u prirodu i sa jednobojnih crteža tušem i perom prelazi na široku paletu svih boja koje može da zapazi u pogledu na pejzaže i time korači u svet slikarstva.

"Japanski most" - Klod Mone,
1920.-1922., ulje na platnu
The Museum of Modern Art,
New York Art Resources Consortium, USA

Mone se potom upućuje nazad ka Parizu, gde vodi narednih par godina svog života, kako bi po-
hađao malu, privatnu umetničku akademiju, Académie Suisse. Susreće se sa mnoštvom novih iskustava u stvaranju umetnosti, otvaraju mu se mnoge mogućnosti i stiče mnoštvo novih poznanstava. Neki od tih mladih umetnika koje upoznaje tokom školovanja odrasli su u impresioniste, i neka od tih poznastava prerasla su u prijateljstva. Juna 1861. Mone odlazi u Alžir kako bi odslužio vojni rok. Međutim zbog zdravstvenih problema ubrzo napušta vojsku, završava studije i vraća se u Avr. Tu Mone stiče još jedno veoma važno poznanstvo. Upoznaje holandskog slikara čijim se, pejzažima divio na pariskom Salonu, upoznaje Johana Bertolda Jonkinda. Njegov potez četkom bio je mek i mogla se videti opuštenost i sloboda u njima, umetnost koju je stvarao bila je neposredna preteča impresionizma. Smatran je za avangardu modernog slikarstva, njegova dela prikazuju trenutke u kojima se svetlost i materija spajaju i prožimaju u jedinstvenu dimanziju prostora. Mone svoj prvi uspeh stiče na Salonu 1865. godine koji prihvata njegove slike predela Sene. Na slikama se očigledno primećuje visok stepen osećaja za harmoniju i vrednost boja kojima savršeno beleži odnos svetlosti. Nakon toga nastavlja da se pojavljuje na Salonima 1866. i 1867. godine. Povremeno se vraća u Pariz kako bi slikao grad.

Svetlost koju je Mone postizao slikanjem svojih dela ponekad je bila gotovo i sama tema. Način na koji je prikazano svetlo Moneovim radovima doprinela je fotografski kvalitet, uprkos impresionizmu predmeta dela. Upravo su te impresije, umesto objekata i tema, načinile Monea revolucionarnim umetnikom. Sve više kod Monea rastao je interes o načinu na koji naše oči doživljavaju svet prirode oko nas, sa ciljem da zabeleži proces promene percepcije izgleda prirodnih scena tokom dana. Primer takvih radova uključuje slike plastova sena (1891.). Fasciniran efektima koje ima svetlost, pronalazio je inovativne načine da prikaže svežu i originalnu viziju. Njegovo neumorno istraživanje uticaja svetlosti na temu najbolje se primećuje na serijama radova Ruanske katedrale i u serijama slika lokvanja u njegovoj bašti u Živerniju. Mone, sa ostalim impresionistima, za cilj svoje umetnosti uzima što bolji prikaz realnosti i analiziranje uticaja promene prirodnog, dnevnog svetla na promenu boja. Svoju okolinu pomno je pratio i oslikavao; od ne tako glamurozne pariske železničke stanice pa sve do uvažene lepote svoje bašte u Živerniju, na severu Francuske.

Poslednje godine svog života Mone provodi u strahu od svojih radova za koje je, zbog prevelikih sopstvenih očekivanja, smatrao da su osrednjeg kvaliteta. Neke od tih radova je čak i uništio, na taj način se pobrinuo da ne ostanju iza njega kao njegovo nasleđe. Oko 1890. godine slabljenje Moneovog vida postaje sve više očigledno, nakon čega mu je dijagnostikovana katarakta. Posle nešto oklevanja, podleže dve operacije i time vraća svoj vid. Proslavljen, tražen i proučavan širom sveta, Mone je svoje učenike i posmatrače uči kroz vizuelne prikaze svojih dela kako da probude svoja čula. 1936. godine, šestog decembra, u svojoj dubokoj starosti Mone umire od raka pluća. Iza sebe ostavio je zahtev da pogreb bude veoma jednostavan i relativno privatn. Doslednim sprovođenjem principa ovog pokreta i svojim trudom da uvek prednjači, Klod Mone s razlogom se smatra osnivačem, "ocem", impresionizma. Sebi nije dozvolio da padnenu iskušenje i promeni smer u kom se kretala njegova umetnost. Tim svojim kvalitetima stekao je visoko poštovanje na globalnom nivou i izbegao kliše velike vizuelne promene njegovih umetnosti, poput vidne iscrpljenosti, kao uzrok starenja samog umetnika. Reči Remija de Gurmona govore dovoljno o veličini Monea: „Ako uzmemo reimpressionizam u najužem značenju, onda će Mone biti jedini impresionista jer je jedini bio sposoban da uskladi teoriju i praksu u veštini da preko slikarstva pruži sve one kolorističke utiske koje jedno oko može da primi. Impresionizam, to je Klod Mone lično, usamljen u svom geniju, slavnim i čarobnjačkom.“

"Jezerce sa Lokvanjima" - Klod Mone,
1917.-1919., ulje na platnu
Albertina, Beč, Austria

Klod Mone tokom svoje karijere provukao je pažnju i pridobio podršku mnogih kolekcionara, uprkos tome što je validacija od strane kritičara sporo nadolazila. Najveći Moneovih kolekcionara bili su ljudi iz Amerike koji su njegova dela otkrili, i brzo zavoleli, 1889-ih godina. Moneov uticaj na druge umetnike širio se u velikom krugu, od svojih prijatelja poput Vincenta van Gogha do raznolike nove generacije umetnika kao što su Emile Bernard, Pierre Bonnard, Henri Matisse i Maurice de Vlaminck. Tokom perioda od 1886. do 1914. godine, pretežno američka kolonija umetnika okuplja se oko njega u Živerniju i uzima u obzir Monea kao glavni primer modernog francuskog slikarstva. Usvojili su njegovu svežu paletu, temu i spontani stil i pimenili te elemente u Zapano slikarstvo. Nakon njegove smrti, Moneov uticaj na savremenu umetnost uklesan je u avangardu, koja je favorizovala radikalne primere umetnika poput umetnika Vincent van Gogh, Paul Cezanne, Matisse i Marcel Duchamp. Oživljeni interes za njegova dela dogodio se ranih 1950-ih godina. Moneova epska skala i formalne inovacije uticale su na slikare apstraktnih ekspresionista kao što su Mark Rothko i Jackson Pollok, i počela je da se razvija opšta naučna procena značaja njegovog životnog rada. Izuzetno popularne retrospektivne izložbe njegovih dela obiše su svet tokom poslednjih decenija 20. veka i utvrdile njegov neuporedivi javni apel, održavajući njegovu reputaciju jenom od najvažnijih i najpopularnijih ličnosti moderne zapadne slikarske tradicije.

MONET

THE FATHER OF IMPRESSIONISM

Father *verb*

fathered; fathering \ fāt h-rīj, fā-t hā- \

Definition of father (Entry 2 of 2)

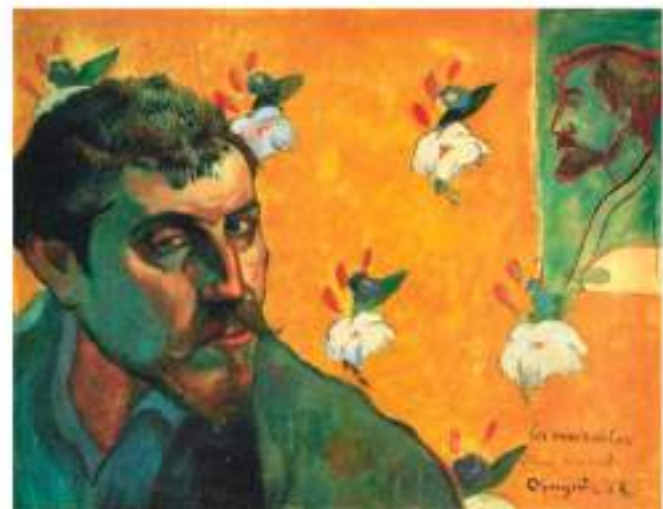
transitive verb

1 a : BEGET

b : to be the founder, producer, or author of
// fathered the improvement plan

Pol Gogen

Fazila Rizabegović
Grafički dizajn

Paul Gauguin (1848–1903)

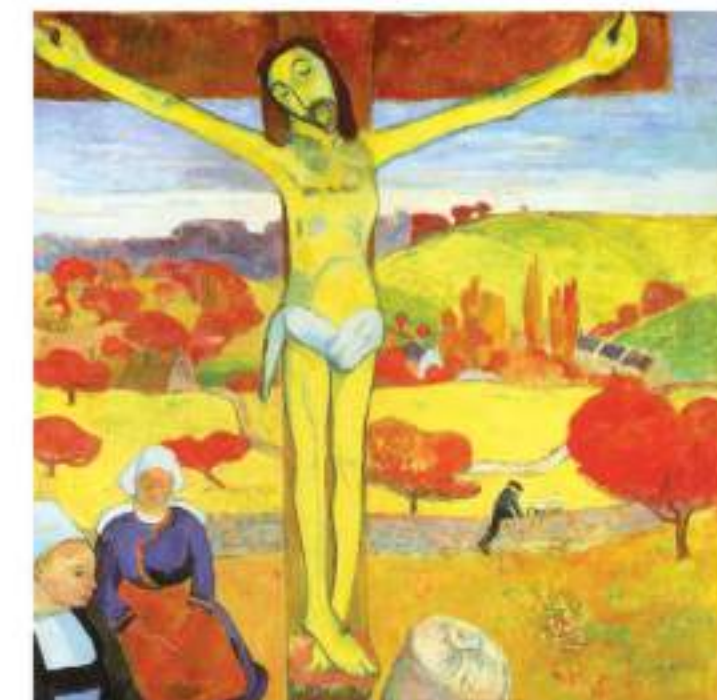
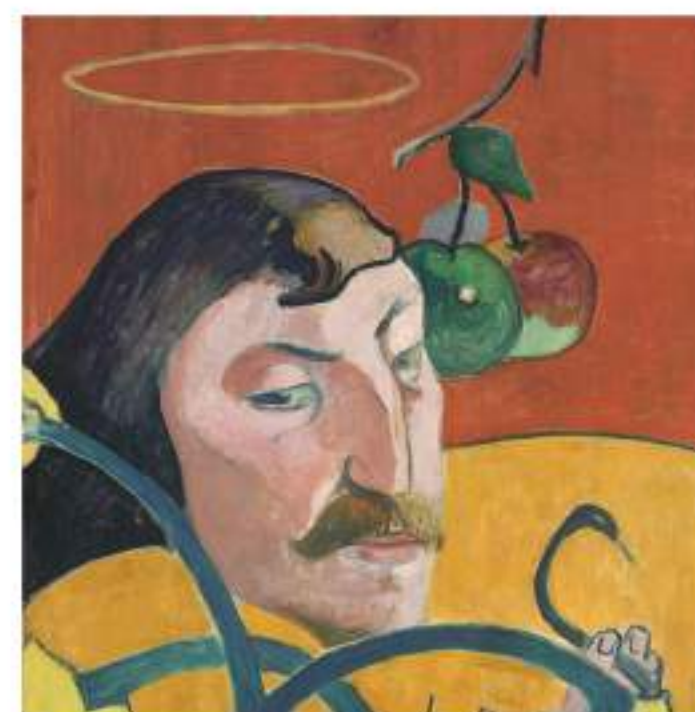
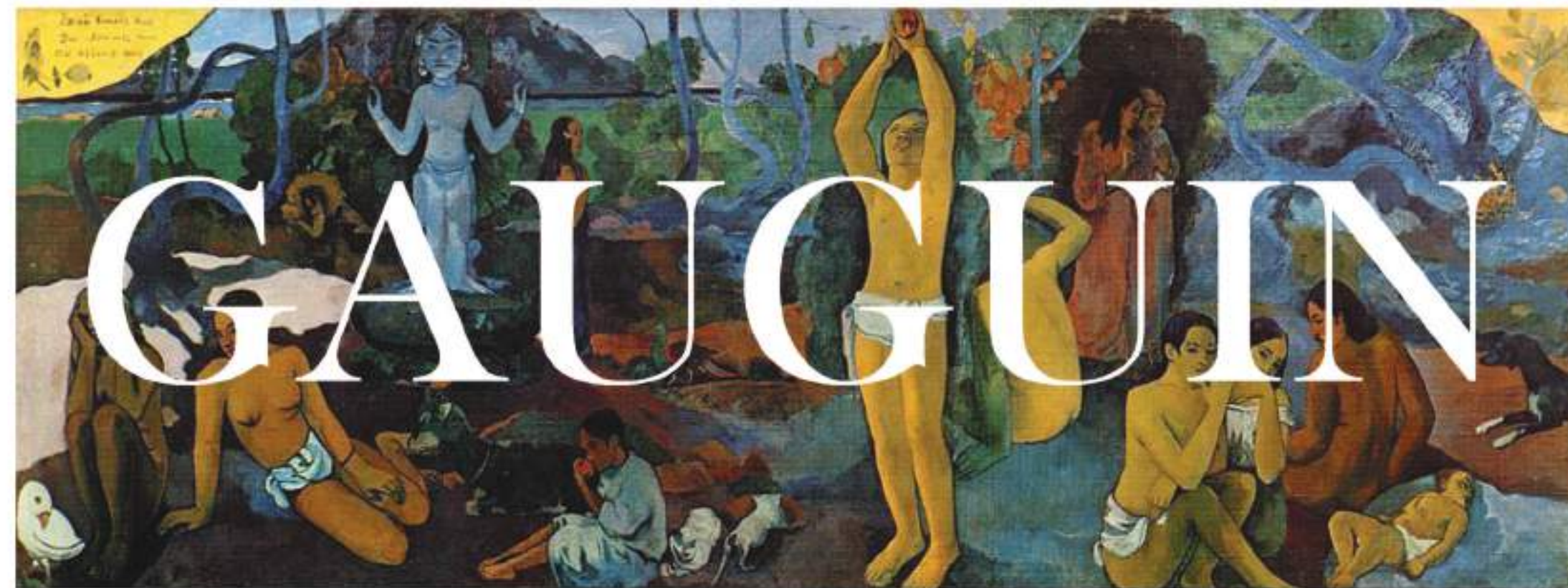
Ežen Anri Pol Gogen rođen je 1848. godine u Parizu i provodi uobičajeno, mirno detinjstvo i školovanje u Francuskoj. Međutim, odmah nakon školovanja počinje da oseća „zov divljine“ koji je za života sublimirao kroz slike i izražavao kroz strast i koji ga do kraja nije napuštao. Tokom mladosti provodi šest godina ploveći svetom u trgovačkoj i francuskoj mornarici, a godine 1870. vraća se u Francusku naizgled smirenog duha i počinje da živi tih i konvencionalan život poslovnog čoveka. Naročito iznenađuje činjenica da je ovaj slikarski genije, i pored živog i prkosnog duha koji je kuljao u njemu, godinama bio uspešan berzanski broker. Pol Gogen je bio francuski postimpresionistički slikar. Razvio je specifičan stil od velikih površina oivičenih crnom bojom koji je bio sličan tehnici vitraž. Taj stil danas se zove sintetizam, a bio je i preteča fovizma. Na Tahitiju je

proveo drugi deo svog života i tamo se potpuno posvetio slikanju. Njegova dela su Devojke sa Tahitija nose cveće, Odakle dolazimo, ko smo, kuda idemo. Na Tahiti odlazi prvi put 1891, a 1895. definitivno odlazi u Francusku Polineziju, gde je umro u patnjama i gorčini. Gogen je imao svoj stil: slikao je pomoću velikih površina oivičenih crnom linijom (slično vitražu). Taj stil zvao se sintetizam i u njemu boja ne određuje predmet. Gogen je preteča fovizma. Na Tahitiju je proveo drugi deo svog života i tamo se potpuno posvetio slikanju. Odmore je provodio slikajući sa Polom Sezanom i Pissarom. Slikajući u Arlu, imao je napade depresije i pokušao je da sebi oduzme život. Bolestan i napušten od svih nastavlja da stvara. U tom periodu nastaje i slika Odakle dolazimo? Ko smo? Kuda ćemo?. Gogen je za sobom ostavio najznačajnija dela likovne umetnosti.

Slikarstvo Pola Gogena se smatra otkrićem živog, simboličnog sveta shvaćenog kroz dekorativnu organizaciju kompozicije.

Njegovo slikarstvo svoj poseban karakter duguje formama koje srećemo u srednjovekovnim freskama i mozaicima, ali i uticajem daleke prekookeanske kulture sa Tahitija. Iako su njegova inspiracija bili upravo ti daleki egzotični narodi južnih mora, njegova dela uvek pokazuju izvesnu rafiniranost tipičnu za evropsku umetnost. Ljupkost izgleda forme je konstantno prisutna u njegovom slikarstvu i daje mu kvalitet koji podseća na slike starih majstora uprkos žarkim bojama i dosta slobodnom crtežu. Dekorativni stil i kolorit u Gogenovim delima, će postati jedna od glavnih inspiracija fovistima početkom dvadesetog veka.

Detinjstvo, mladost i životne okolnosti
„Želeo sam da uspostavim sopstveno pravo da se usudim da učinim sve“.
Pol Gogen

Vinsent van Gogh

Ivana Petrović
Dizajn interaktivnih medija

Vinsent Vilem van Gog je jedan od najuticajnijih i najpoznatijih postimpresionističkih slikara. Za samo malo više od jedne decenije stvorio je 2100 umetničkih dela, među kojima je oko 860 ulja na platnu, većina kojih je nastala u poslednje dve godine umetnikovog života. Među njima mogu se pronaći autoportreti, portreti, pejzaži i predstave mrtve prirode koje karakterišu dramatične i upečatljive boje, impulsivni i ekspresionistički pokreti četkicama. Za života nije bio uspešan, samoubistvu u tridesetsedmoj godini života prethodile su godine mentalnih bolesti, depresije i siromaštva.

U daljem tekstu analiziramo umetnikov život, kako je on uticao na njegovo stvaranje, kao i neka od najpoznatijih dela poput Zvezdane noći i drugih.

Vinsent van Gog rođen je 30. Marta 1853 godine u gradu Zundert u južnom delu Holandije. Rođen kao sin sveštenika, Vinsent je odrastao u religioznoj atmosferi, bio je veoma emotivan, nesiguran u sebe i mučio se sa pronalaskom sebe i svog poziva.

Bile su mu potrebne godine da shvati da je on umetnik, 1880. godine kada je konačno shvatio šta želi biti, iza sebe je već imao dve loše ljubavne veze, neuspeh kao prodavac u knjižari, diler umetničkih dela i propovednik.

Još tokom svog prvog posla diera umetničkih dela, Van Gog je tokom putovanja počeo pisati bratu Teu, što se nastavilo i tokom ostatka života. Kada je u 27og godini života, 1880. godine počeo sa učenjem crtanja i slikanja, dobijao je finansijsku podršku od svog brata. Godine 1886. Vinsent se pridružuje Teu, menadžeru galerije Goupil, gde je upoznao i učio uz Kormona, Pisara, Moneta i Gogina. Pod uticajem novih prijatelja Van Gog posvetljuje svoju tamnu paletu boja i počinje sa korišćenjem kraćih pokreta četkice, karakterističnih za impresionizam. Nemogućnost da potpuno iskopira stil svojih prijatelja, Vinsent razvija svoj stil jači i upečatljiviji od svih.

Tokom svog života Van Gog je stvorio preko 43 autoportreta između 1886 i 1889. Godine. Pogled slikara skoro nikada nije usmeren prema posmatraču, čak i kada jeste, deluje kao da Vinsent gleda negde drugde. Autoportreti variraju u intenzitetu i boji, u nekima je umetnik sa bradom, u nekim bez nje, neke su sa zavojima, odmah nakon epizode u kojoj je odsekao deo svog uha.

Svi autoportreti nastali tokom Van Gogovog boravka u Sen Remiju prikazuju njegovu glavu zdesna, nasuprot njegovog osakaćenog uva, pošto je slikao svoju refleksiju u ogledalu. Tokom poslednjih nedelja svog života, iako je proizveo mnoštvo slika, nema autoportreta među njima.

Van Gogov autoportret sa zavijenim uhom je jedan od zanimljivijih i poznatijih autoportreta. Nastao u januaru 1889. Godine, samo nekoliko nedelja nakon odsecanja dela sopstvenog uva, portret prikazuje umetnika iz blagog ugla u sobi Žute kuće, noseći kaput zelene boje i kapu postavljenu krznom. Na slici je prikazano zavijeno desno uvo, iako je zapravo levo povređeno, nedoslednost je nastala zbog slike i pogleda u ogledalu.

Samoportret bez brade koji je nastao u septembru 1889 godine, je jedna od najskupljih slika, 1998. Godine u Njujorku, prodata je za 71,5 miliona američkih dolara. U to vreme treća najskuplja slika ikada prodana. Ovo je poslednji autoportret koji je Van Gog uradio, a poklonio ga je svojoj majci za rođendan.

Zvezdana noć je jedna od najpoznatijih i najupečatljivijih slika Vinsenta Van Goga. Ovo ulje na platnu nastalo je u junu 1889. Godine, kada je Van Gog boravio u bolnici za mentalne bolesti u Sen Remiju u Francuskoj.

Noćno nebo je polje kovitlave energije, ispod uočljivih zvezda nalazi se mirno selo. Čempres nalik plamenu spaja nebo i zemlju i iako se inače povezuje sa grobljem i žaljenjem, prema Van Gogovim rečima smrt nije zla i preteča. "Gledanje u zvezde me tera da sanjam." Izjavio je Vinsent. „Pitam se, zašto nam ne bi svetleće tačke na nebu bile dostupne baš kao i crne tačkice na mapi Francuske? Kao što vozom idemo do Taraskona ili Rouena, smrću dostizemo zvezde.“

Iako scena prikazuje noć, slika je zapravo, kao i stotine Vinsentovih dela te godine, nastala tokom više dnevnih sesija, pod u potpunosti drugačijom atmosferom. Selo pod brdima je zasnovano na drugim pogledima, s obizom da ga nije bilo moguće videti kroz prozor, a čempres je prikazan mnogo bliže nego što je zapravo bio.

Van Gog je uneo emociju u noć i prirodu i odveo ih daleko od njihovog stvarnog izgleda. Dominantne živahne plave i žute nijanse, kao i pokreti kojima su boje nanošene opisuju, na sasvim nov način kroz Van Gogovu viziju i nov način rada, svet van samog dela iako su to zapravo samo boje. Ono što je zapravo zaista neverovatno u ovom delu, krije se u matematičnosti. Van Gog je zapravo dočarao astrofizički fenomen – zvezdanu turbulenciju, koji je i dan danas slabo istražen fenomen. Ovaj koncept u fluidnoj dinamici toliko je fascinantna da je fizičar Verner Hajenberg izjavio: „Kada budem sreo Boga, postavio mu dva pitanja: zašto relativitet i zašto turbulencija? Nadam se da će imati odgovor na prvo pitanje.“ Mnogi impresionisti su na svojim delima dočarali „sajnost“ poput Van Gogovih nebeskih tela, ali način na koji se svetlost kovitla oko Venere, Meseca i zvezda je zapravo fizički po dosadašnjim istraživanjima neverovatno tačan.

Univerzitet Metropolitan,
2020

Vinsent van Gogh

Pablo Picasso

Isidora Stanković 3610
Dizajn interaktivnih medija

Rani život i obrazovanje

Od svih modernih umetnika koji su radili u Parizu, neprikosnovenom glavnom gradu sveta umetnosti

Kubizam

Picasso i Brakue započeli su blisku radnu vezu koja je trajala sve dok nije 1914. godine krenuo u rat. Brakue's VIOLIN AND PALETTE prikazuje vrstu relativno malih slika mrtve prirode sa kojom su dvojica umetnika u početku eksperimentisala. U njemu je evidentan pomak ka postepenoj apstrakciji prepoznatljive tematike i prostora. Predmeti još uvek nisu poredani u iluzionističkoj dubini, ali su gurnuti blizu ravni slike u plitkom prostoru. U nekim oblastima slike, ovi formalni elementi izgubili su svoj različit pristup razbijanju oblika. Picasso i Brakue nisu prosto lomili predmete vizuelno, izabrali su deo i preuredili njihove sastavne delove.

1961. godine, u 79. godini, umetnik se oženio svojom drugom i poslednjom suprugom, 27-godišnjom Jacqueline Rokue. Pokazala se kao jedna od najvećih inspiracija njegove karijere. Píkaso je snimio više od 70 njenih portreta tokom poslednjih 17 godina koliko je bio živ. Kako se njegov život bližio kraju, umetnik je doživeo nalet kreativnosti. Nastala umetnička dela bila su mešavina njegovih prethodnih stilova i uključivala su živopisne slike i bakroreze. Stručnjaci za umetnost kasnije su prepoznali početke neоекspresionizma u Picassovim

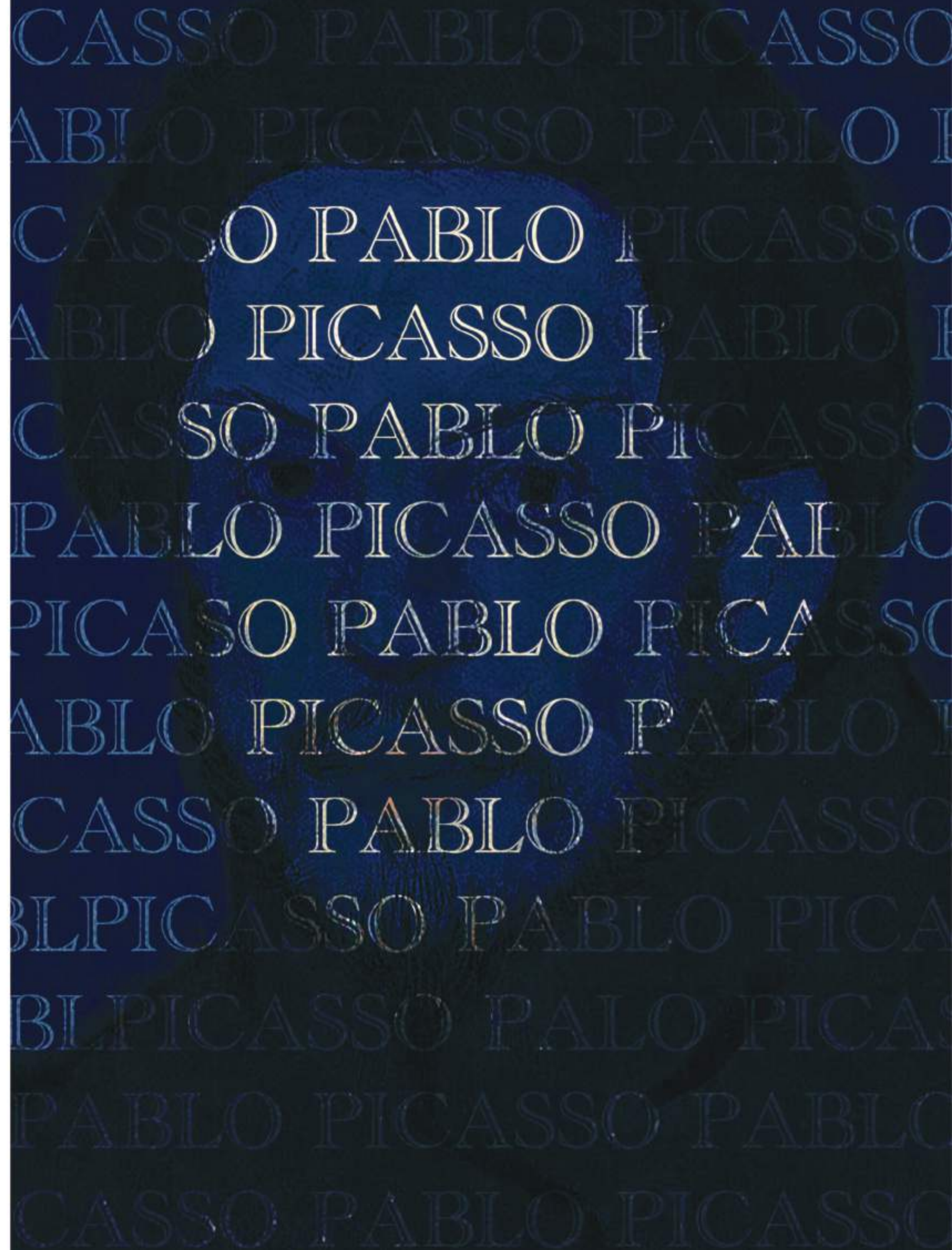
pre 1950. godine, Picasso je verovatno imao najznačajniji uticaj na avangardnu umetnost ovim radikalnim preispitivanjem, kako i šta umetnost komunicira. Rođen u Malagi u Španiji, Píkaso je bio umetničko dete.

Tokom svojih tinejdžerskih godina na Nacionalnoj akademiji u Madridu, radio je visoko ugledjena dela koja su nagoveštavala svetlu budućnost, da je ostao na konzervativnom umetničkom putu, ali njegov nemiran temperament odveo ga je u Barselonu 1899. godine, gde se umešao u avangardne krugove. 1900. putovao je u Pariz i tamo se trajno preselio 1904. godine. Tokom ovog perioda slikao je izgnanike oba grada u umornim pozama koristeći hladno izražajnu plavu paletu (njegov Plavi period). Izgleda da su ove slike motivisane političkom osetljivošću Píkasa prema onima koje je smatrao žrtvama modernog kapitalističkog društva, što ga je na kraju odvelo da se pridruži komunističkoj partiji.

Umetnička karijera

Picasso se pridružio većoj grupi umetnika avangarde iz Pariza i fascinirao se temom saltimbanques (putujući akrobati). Retko ih je slikao kako izvode, međutim, usredsređujući se na poteškoće njihovog postojanja na marginama društva. U FAMILY OF SALTIMBANQUES, slika iz njegovog perioda ruže (nazvana zbog uvođenja te boje u njegovu paletu). Píkaso je počeo da prodaje ova dela brojnim važnim kolekcionarima oko 1905. godine.

Oko 1906, Picasso je postao jedan od prvih umetnika u Parizu koji je proučavao i aktivno koristio slike afričke umetnosti na svojim slikama. Ovak susret sa primitivnom umetnošću i umetnošću izvan zapadne tradicije pokazao se presudnim u njegovoj karijeri. Na Picassa je sigurno uticao afrički umetnik kada je stvorio LES DEMOISELLES DAVIGNON, jedno od najradikalnijih i najsloženijih slika dvadesetog veka.

Dadaizam - Readymade

Bogdan Mrša 3290
Modni dizajn

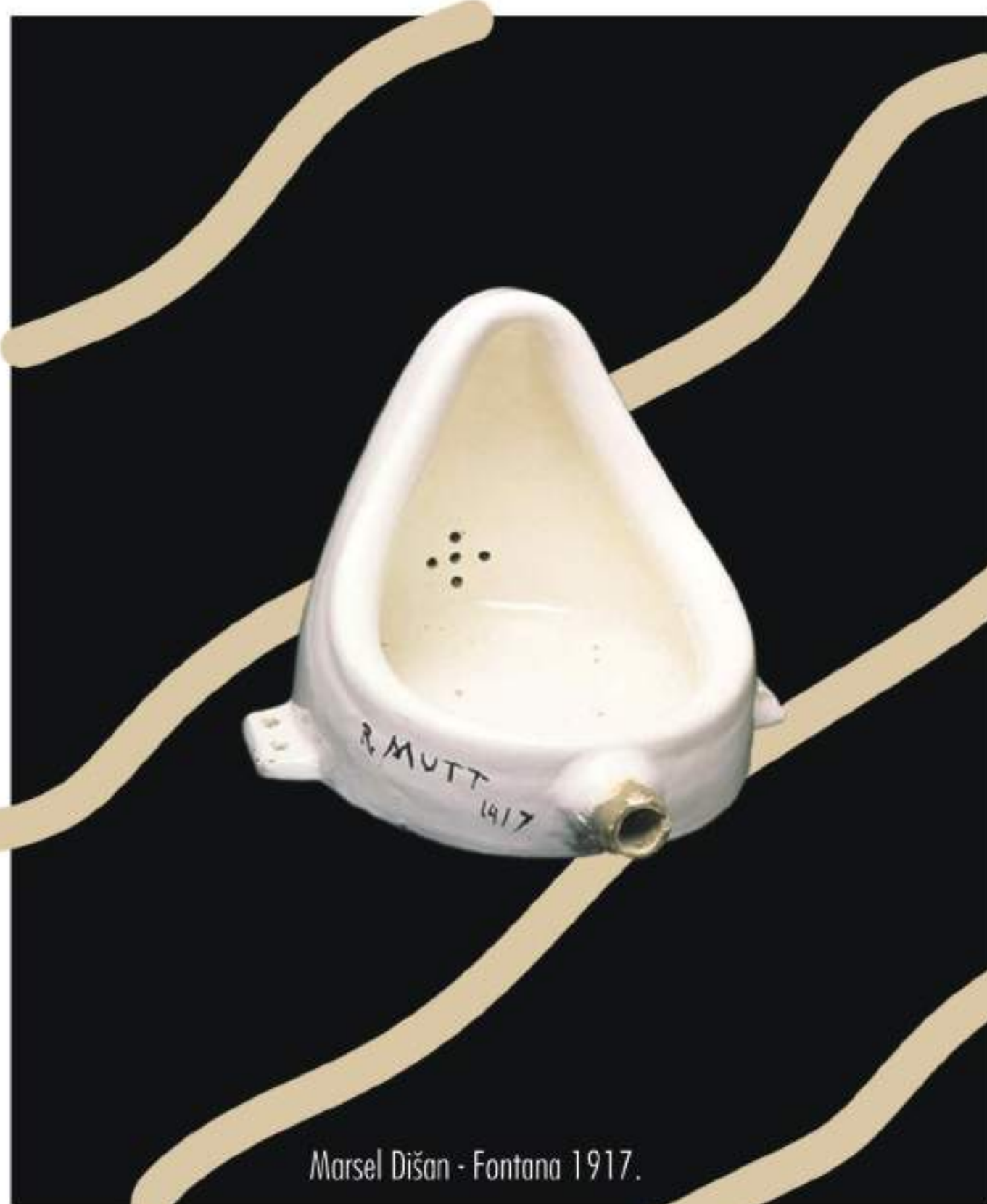

Teo van Doesburg - Poster za dada matine

Sam umetnik se stavlja u fokus i njegovo delovanje ima primat nad umetničkim delom kao proizvodom, a apsurd, destrukcija i veličanje besmisla predstavljaju bunt protiv racionalnog i svakodnevnog, suprotstavljenim sredstvima i tehnikama kao što su: kolaž raznovrsnih materijala, fotomontaža, predmeti svakodnevne upotrebe (ready made) i asamblaž (trodimenzionalni vajarski kolaž). Tristan Cara rođen Samuel ili Sami Rozenstok, takođe poznat kao S. Samiro; 16. april 1896. – 25. decembar 1963) bio je rumunski avangardni pesnik, esejista i izvođački umetnik. Takođe aktivan kao novinar, dramatičar, književni i likovni kritičar, kompozitor i filmski režiser, bio je poznat po tome što je bio jedan od osnivača i centralnih ličnosti anti-establišmentskog dadaističkog pokreta

Marsel Dišan je bio kontroverzni francuski umetnik i dadaista, koji je ostao najviše zapamćen po tome što je, pod pseudonimom R. Mat, poslao pisoar nazvan "Fontana", na izložbu Društva nezavisnih umetnika 1917, gde je on sam bio član žirija. Tim postupkom on je izmislio tzv. ready made umetnost, koja je krajem 20. veka postala naročito popularna.

Dadaizam predstavlja pokret u književnosti i umetnosti koji je nastao u Cirihiu 1916. godine čiji su osnivači rumunski pesnik Tristan Cara nemački pisac Rihard Hulsenbek i alžirski slikar Hans Arp. Ovaj pokret negira sve vrednosti ljudske civilizacije i izražava nezadovoljstvo nastalo ratnim razaranjem. Umetnici pokušavaju da skrenu pažnju na besmisao ratne kampanje, vide tradicionalne vrednosti kao krivca koji je do rata i doveo, te ih ismevaju time što provociraju posmatrača. Njihovo umetničko stvaranje ugrađuje se u već postojeće predmete koji se postavljaju u neracionalan, apsurdan kontekst.

Marsel Dišan - Fontana 1917.

EKSPRESIONIZAM

Ivana Matijević
Modni dizajn

Ulica, Berlin, Ernest Ludwig Krichner, 1913

Smrt u bolničkoj sobi, Nemačka
Edvard Munch, 1895

Ulica, Drezden, Ernest Ludwig Kirchner, 1907

Istovremeno i paralelno sa fovizmom u centralnoj i severnoj Evropi se razvijao ekspresionizam. Ekspresionizam, kao umetnost koja izražava unutrašnju, psihološku sadržinu, prisutan je i u drugim epohama, ali se kao pokret u modernoj umetnosti javio u Nemačkoj 1905. godine, kada je jedna grupa umetnika osnovala u Drezdenu, grupu „Most“, nešto kasnije u Minhenu grupu „Plavi jahač“ i još kasnije, posle Prvog svetskog rata, takođe u Nemačkoj, grupu „Nova stvarnost“ ili „Nova objektivnost“. Nosioci tog talasa ekspresionizma u Nemačkoj više su bili povezani shvatanjem života nego stilom i formalnim rešenjima, više subjektivnim raspoloženjima i emocijama, a manje izgledom dela i vrstom medijuma kroz koji će se izraziti. Kroz predmet koji slikaju, ekspresionisti izražavaju bolesna stanja modernog čoveka, njegovu teskobu, paniku i otuđenost. Prirodu i sredinu oko sebe oni su doživljavali kao neprijateljsku i nečovečnu, zbog čega im je slika stvarnosti deformisana i iskrivljena. Siromaštvo, bolest, prostitucija i alkoholizam su pojave modernih

velegrada i kao takve prožimaju, pored likovne umetnosti i književnosti, film i pozorište. Svoju unutrašnju stvarnost umetnici su poistovetili sa delom – slikom, grafikom ili skulpturom – pa su boje i oblici na njihovim slikama sirovi, rudimentarni, oni su simboli čovekove sudbine. U ekspresionizmu, kao izrazu određenog odnosa prema stvarnosti koji je u najbližoj vezi sa modernim individualizmom, naglašavanje likovnih sredstava i deformacije kompozicije i figure bili su vizuelni gestovi kojima je umetnik u sliku prenosio intimno iskustvo nelagode, putem kojih je izricao emocionalno obojene poruke ili se oslobađao emocija. Veze između vizuelnog izraza i unutrašnjeg života čoveka ili njegove neuroze bili su u kasnijim fazama ekspresionizma toliko naglašeni da se taj pokret ponekad opisuje kao „egzaltirano iznošenje subjekta na scenu“. Zato je u svojim najboljim predstavama nosio izvesni društveni izazov

Iako su grupe slikara ovog pokreta kratko trajale, svaka od njih je imala monumentalni uticaj na ekspresionizam – pokret koji zvanično nije uspostavljen do 1913. Ekspresionizam je nastavio da služi kao dominantna umetnička snaga u Nemačkoj nakon Prvog svetskog rata. Dok je njegova popularnost pletela oko 1920. nemački umetnici su je oživeli 70-ih godina stvaranjem neoekspresionizma. Njegova popularnost proširila se čak i na Sjedinjene Države. Gde se materijalizovao ka američki figurativni ekspresionizam i, na kraju, apstraktni ekspresionizam. Pored nadahnuća ekspresionističkih umetnika, pokret je imao dubok uticaj na savremenu umetnost. Za razliku od većine žanrova umetnosti, ekspresionizam nije bio potpuno diskretan, istaknuti umetnici ekspresionizma ne samo da su se bavili drugim stilovima, već su efekti pokreta dodirivali nekoliko istovremenih žanrova, uključujući futurizam, kubizam, nadrealizam i dadaizam – fenomen koji ilustruje koliko su dalekosežne bile naizgled prolazne filozofije.

AMEDEO

M
A
M
A
M

O
JANI
O
JANI
O

MODILJANI

Amedeo Modigliani

Grafički dizajn, III godina
Jovana Vasić 3650

Amedeo Modigliani je bio italijanski slikar i skulptor jevrejskog porekla, rođen u Livonu, ali je veći deo umetničkog života je proveo u Parizu. Njegov slikarski talenat je prepoznat još kada je bio dete. Otac se protivio tome da mladi Modigliani krene u pravcu slikarskih studija, ali majka ga je podržala da upiše školu kod velikog italijanskog majstora Giljerma Mikelija. Modigliani je formirao svoj prepoznatljivi stil tek pošto se preselio u Pariz oko 1906. godine. Oduševljenost pariskim siromašnim umetnicima, propalicama, i ljudima sa ruba društva, Modigliani počinje da prezire parisku gospodu i lažni sjaj buržoazije. U Parizu se upoznao sa delima Tuluz Lotreka, što na Modiljanija ostalja veliki uticaj i

Lovtrekov uticaj počinje da bude prisutan u prvim Modiljanijevim pariskim radovima. Pored slikarstva bavio se i klesanjem kamena, pravljenje skulpture od kamena. Govorio je da sam kamen ne utiče mnogo na delo, već da je najvažnije da se u kamen udahne osećaj čvrstine, a to može samo onaj koji kleše. Radio je sa žarom, jednu skicu za drugom. Nikad nije prekidao rad da bi ga popravio ili razmislio o njemu. Ljudi su ga uvek privlačili, divio se crnačkoj umetnosti i delimično kubizmu, ali nikad nije bio pod potpunim njegovim uticajem. Portreti i aktovi su glavni žanr njegovog interesovanja.

Zana Ebitern (ped vratima) 1919, ulje 129,5x81cm, Kalifornija

Devojčica s pletenicama (ružičasta bluz), 1917, ulje, 59,5x44,5cm, Njujork

Violončelista (studija), 1909, ulje, 73,5x59,5cm, Pariz

Slikari koji su ostavili jak uticaj na Modiljanija su Tuluz Lotrek i Sezan. Glavni motiv Amedeove umetnosti bile su žene u bespomoćnom stavu, prožete melanhlijom. Transformišući ljudski lik u suptilne geometriske oblike, Modigliani je bogatom skalom tonova uspevao da materijalizuje nežnu put. Njegova umetnička dela su većinom setom prožeta.

Kako prepoznati Modiljanija na ulici to je čovek koji je pobegao od bogastva da bi doživeo pravu sudbinu jednog umetnika. Neobrijan, guste, crne, neuredne kose, u prljavom sakou i s noktima požutelim od nikotina i uljanih boja, bio je oličjenje pariskog umetnika koji jedva sastavlja kraj s krajem. Najradije je boravio u barovima i kafanama u boemskoj četvrti Monparnas, gde je pio svoje omiljeno piće Apsint. Dobio je nadimak, Modi francuski izraz "peintre maudit" (pentr modi) ili "ukletli slikar". Često je slikao pijan i pod destvom narkotika (Hašiša). Voleo je da slika ljude po barovima, gde bi na brzinu skicirao njihov portret i zatim ponudio na prodaju govoreći : Ja sam Modigliani, Jevrej, pet franaka. Na taj način bi dolazio do novca koji je koristio na apsint ili narkotike.

Modiljanijev život su obeležile brojne žene, koje je ovekovečio na svojim slikama. Obožavao je žene, bio je opsednut njima.

Imao je nekoliko ljubavnih veza i to sa udatim ženama. Takodje je bio i nasilan prema njima. Oženio se Žanom Ebitern, francuska slikarka, ona mu je bila najveća ljubav. Žana je bila slabunjava devojka, duguljastog, ovalnog i bledog lica. Njen izdužen lik, vrat kao labuda i plave oči, postale su sinonim za Modiljanijevo slikarstvo. Modigliani je voleo da slika svoju Žanu kako sedi, leži, spava, kose raspuštene ili upletene, koja ga je često netremice gledala u oči. Najviše je slikao njene portrete, bio je opsednut njome, ali ju je ipak varao. Modiljanijevi rani radovi, sa svetlim koloritom i grubim potezima, pokazuju kako je proučavao Sezana i Tuluz-Lotreka. Fasciniran afričkim maskama koje su ga postakle da uradi izdužene glave u skulpturi, a tako i u slikarstvu. Na njegovim delima se mogu uočiti delovi kubizma i elegantna stilizacija renesansnog klasicizma. Njegove vijugave figure podsećaju na Botičelija i Parmidanina, melanholično sagnute glave vraćaju nas u Sijenu 14. veka. Poza sa rukama znad glave u njegovim erotikim slikama su uticaj Đordoneove "Usnule Venere". Čitav njegov opus određuje ideal lepote za kojim je većito tragao.

ISTORIJA MODE 1940-1960

Dino Puljić
Modni dizajn

Krajem rata Britanija i Amerika nadale su se primatu u modi, ali odmah nakon oslobođenja Pariza modni dizajneri se vraćaju. Zadatak je bio povratiti prekomorske kupce koji su izgubili kontakt i uticaj Pariza. Francuski umetnici i dizajneri su stvorili Teatar mode u kome je bila izložba malih odevnih lutki u odeći za sezonu proleće leto, a sve u svrhu publiciranja francuske mode. Iako je zbog krize prezentacija bila osiromašena umanjanim modelima, ovim događajem je Pariz potvrdio da se nalazi u centru svetskih modnih zbivanja uprkos ratnim i posleratnim prilikama. Glavni dizajneri bili su Balmain, Balenciaga i Dior. Oni su 1947.god promovisali novi pravac NEW LOOK.

Posle perioda II svetskog rata u modu se ponovo vraća raskoš i luksuz. Četvrtasta ramena i kratke suknje zamenjuje nežnost i ženstvenost "Novog izgleda" (New Look) Kristiana Diora. Silueta ovog stila je bila u obliku peščanog sata -karakterišu je meka i zaobljena ramena, naglašen struk, dugačke i lepršave suknje iz gloka. Za vreme II svetskog rata prvi put dolazi do masovne proizvodnje odeće, a pojavljuju se i sintetičke tkanine. A sve se to prenosi i na 50 te. Pošto je ovaj period došao posle ekonomske krize, mnogi su žudeli za luksuznom i raskošnom odećom. Mnoge žene nisu mogle da priušte skupocene haljine, tako da su kupovale masovno proizvedenu odeću.

CHRISTIAN DIOR

CHRISTOBAL BALENCIAGA

YVES SAINT LAURENT

Kristian Dior je ušetao na posleratnu modnu pistu krajem četrdesetih godina tačnije 1947. god sa elegantnim modelima ne žaleći skupe materijale. Rodio se "New Look"-Zapravo prva couture kolekcija pod Diorovim imenom predstavljena je pod nazivom „Corolle“ (francuski znači venac od eveća). Dizajn Christiana Diora za razliku od „kockastih“ odeća koji su vladala za vreme i nakon rata, je bio vrlo volumiozan i ženstven.Njegova odeća je bila luksuzna, sa zaobljenim ramenima, sićušnim strukom i grudima s jedne strane i oblinama bokova i punim širokim suknjama s druge strane. Taj oblik odeće se postizao korsetima u struku i jastučićima na bokovima koji su, za razliku od korišćenja raznih rekvizita i pomagala ranije, iznutra bili uvezani u odeću. „Corolle“ je postigla munjevit uspeh ne samo u Francuskoj nego u celom svetu. Tadašnja urednica američkog Harper's Bazara nazvala ju je „Novim izgledom“ („New Look“), svesna lepote i revolucionarnosti u tom oskudnom posleratnom periodu. Struk i bista su bili u centru pažnje u obe siluete - one tanke u obliku olovke i one gde je suknja bila široka - "u glocknu", dužine do polovine lista. Obe siluete su bile veoma ženstvene i privlačne. Suknje „u glocknu“ su iziskivale ne samo mnogo materijala već žipone koji su se uglavnom šili od najlona, materijala koji je uveliko osvajao i žensku i mušku modnu scenu. Iako se održavao, nije bilo potrebno peglanje, brzo se sušio i tada još uvek niko nije razmišljao o „prirodnom“ i „zdravom životu“.

Cristobal Balensijaga rođen je 1895. godine u Španiji. Shvativši koliko potencijala ima dečak koga je majka naučila šivenju, markiza mu je dozvolila da napravi kopiju njene haljine. Bila je tako vešto napravljena da ju je plemkinja rado obukla. Sa šesnaest godina Balensijaga je otvorio prvu modnu radionicu u San Sebastianu, a zatim i u Madridu. Godine 1937. poslovanje je proširio i na Francusku, gde je u Parizu otvorio prvu modnu kuću. Svoj perfekcionizam je preneo i na kreiranje prestižnih parfema. Decenijama kasnije kuća je ostala uspavana, dok 1997. mladi Francuz Nikola Geskjer (Nicolas Ghesquiere) nije postavljen za kreativnog direktora. Tri godine pre toga, on je honorarno saradivao sa ovom modnom kućom, a tri godine kasnije dobio je Vogue / VHI nagradu za avangardnog dizajnera godine. Nikola se smatra za jednog od najintrigantnijih i najoriginalnijih dizajnera svoje generacije.

Iv Sen Loran (Diorov učenik) samostalno ulazi na modnu scenu sa "Trapez haljinom" koja je dočekana sa velikim oduševljenjem jer su se dame već pomalo umorile od steznika i uske garderobe koja je ograničavala kretanje. U trapez haljini sloboda pokreta dolazi do punog izražaja i žene su konačno počele da uživaju u toj slobodi, tako da se njena popularnost proteže i u šezdesete godine. Zajedno sa pedestim lagano počinje da odumire i šivenje po meri a konfekcija ulazi na velika vrata.

Enformel

Sara Evans
Dizajn interaktivnih medija

Hans Hartung, T1952-45, 1945, 50x65cm
Privatna galerija

Hans Hartung, T1950-33, 1950, 46x56cm
Galeria Sianesi, Milano

Džekson Polok, The She-Wolf, 1943, 106x170cm
Muzej moderne umetnosti, Nju Jork

Enformel se kao termin odnosi na skup umetničkih pokreta dvadesetog veka, koji se istovremeno razvijaju u različitim zemljama Evrope, Amerike i Azije, tokom i nakon Drugog svetskog rata. Oni se karakterizuju zajedničkim osobinama poput odbijanja forme, planiranja i tradicionalnih metoda slikanja. Stilovi poput Tachisme, Art Brut, CoBrA i lirske apstrakcije pripadaju sveobuhvatnom terminu "enformel".

Enformel nastaje u Francuskoj krajem Drugog svetskog rata (1943-1945), i traje do poslednjih godina 1960tih. Iako je pretežno evropski pokret, pod njegovim uticajem su bili i mnogi umetnici Amerike, Kanade, Japana i drugih zemalja pogođenih ratovima tokom prve polovine dvadesetog veka. Enformel je bio internacionalni odgovor na mnogobrojne tragedije i zločine počinjene u ratovima ovog perioda.

Enformel je psihološki pokret koliko je i umetnički. Umetnici ovog perioda nisu mogli da izbegnu destrukciju na globalnom nivou, te je nisu izbegavali ni u svojim radovima. Tradicionalne metode slikanja i racionalni način razmišljanja nisu bili dovoljni, niti prikladni, za prikazivanje užasa svakodnevnog života u tom periodu. Umetnici enformela su tražili nešto dublje.

Rešenje je bilo odbacivanje forme, planiranja, metodike i tradicionalne tehnike. Po prvi put su umetnici prvo slikali, a tek po završetku rada interpretirali svoja dela. Tehnika izrade se bazirala na automatizmu. Enformel umetnici se ne zadržavaju na jednom materijalu ili tehnici. Oni koriste kombinaciju materijala (metal, tkanine, drvo, šper-ploča, plastika...) i tehnika cepanja, sečenja, spaljivanja i drugih metoda "uništavanja".

Eksperimentalni i čisto ekspresivni pristup slikarstvu u periodu od kraja Drugog svetskog rata do šezdesetih godina jasno odražava unutrašnji konflikt i egzistencijalnu krizu umetnika enformela. Propaganda i masovna manipulacija su bili veliki uzrok izbijanja Drugog svetskog rata. Napredak u razvitku masovnih medija i moderne metode su korišćeni za promovisanje rata u kome se, navodno, rađaju heroji i dokazuju prave patriote u plemenitoj borbi za pravdu i slobodu. Surova realnost rata je iz tog razloga šokirala mnoge, i umetnici enformela su svoje razočarenje i bol preneli na platno.

Nedostatak oblika i perspektive u njihovom radu odražava stanje u kome žive u posleratnom periodu – konfuziju, bol, trajne ožiljke.

**UTICAJ DRUGOG
SVETSKOG RATA
NA RAZVOJ
ENFORMELA**

Moderna umetnost u Srbiji

Nadežda Petrović, Sava Šumanović

Una Janković 3549
Modni dizajn

Žena sa suncobranom - Nadežda Petrović

Valjevka bolnica - Nadežda Petrović

Pijana Lađa - Sava Šumanović

Srpsko slikarstvo s početka XX veka formiralo se u evropskim metropolama, Minhenu i Parizu. Želju da se posredstvom individualne postigne u Srbiji kolektivna, nacionalna sloboda, moderna umetnost mogla je samo ohrabriti. Ali i akademizam svoje osnovno ubeđenje da je umetnost samo imitacija prirode želi da uskladi sa modernim otkrićima u slikarstvu koja su u međuvremenu postala prihvaćena. Zbog toga se oko 1900. godine u njemu zapaža jaka veza s tradicijom uz izvesne impresionističke novine: plenerizam, dnevna svetlost i jasna boja kao logična njena posledica, što ilustruju umetnici Beta Vukanović (1872-1972), Marko Murat (1864-1944) i Dragomir Glišić (1872-1957). Posle potresa koje je doneo Prvi svetski rat, u slikarstvu umesto svetlosti i čiste boje, dolazi do konstruktivne i sintetičnije forme koja se prenosi iz evropske moderne, a težili su im umetnici pod uticajem Sezana.

Nadežda Petrović (11. oktobar 1873 — 3. april 1915), akademska slikarka srpskog impresionizma, humanistkinja, društvena radnica i ratna bolničarka, je naša rodonačelnica moderne u srpskom slikarstvu. Bila je individua, svojstvena sebi jedinstvena, nije bila slikarka građanskog sveta, već Srbijanka, slikarka pejzaža, ljudi i žena iz naroda i sa juga Srbije. Suština slikanja za nju nije bila u završenoj slici, već u procesu razmišljanja pred prirodom i slikom. Ono što povezuje njena dela jeste odanost prirodi. Svoja dela Nadežda nije potpisivala, niti datirala, a hronologiju i dalje otežava njen heterogen stil i istraživački duh koji je sve morao da ispita. Iako naša sredina nije bila spremna za impresionizam koji je u srpskom slikarstvu usledio, Nadežda je razumela da reformatori u ma kom polju, „uvek gledaju preko ljudi i bregova, gledaju vekove koji se nalaze pred njima, imajući za podlogu vekove koji su ostali iza“.

Sava Šumanović je najpoznatiji srpski slikar 20. Veka, rođen 22. januara 1896. godine u Vinkovcima. On radi pod uticajem francuske moderne. U svojim ranim delima, Sava insistira na atmosferi i spretno koristi bojene senke i tanke slojeve boje. Pored slikarstva, bavi se ilustracijom, grafikom i scenografijom i ima uticaje secesije i simbolizma. Nakon što je u Zagrebu završio Višu školu za umetnost, on odlazi u Pariz na usavršavanje kod profesora Andre Lota, likovnog pedagoga analitičkog kubizma. Po povratku iz Pariza, Sava živi u Zagrebu i 1924. Piše studije „Slikar o slikarstvu“ i „Zašto volim Pusenovo slikarstvo“, dela koja su polazište za razumevanje njegove estetike. 1925. godine ponovo odlazi u Pariz, gde na njega utiče Matisovo slikarstvo. Međutim, vraća se u rodni Šid gde se posvećuje slikanju sremskih pejzaža.

Apstraktni ekspresionizam

Mina Milosavljević
Grafički dizajn

Two Women with Still Life, 1950-52

Willem de Kooning je bio američki umetnik holandskog porekla koji je rođen 24. aprila 1904. godine u Rotterdamu, u Holandiji. Živeo je do 19. marta 1997. godine i pripadao je pravcu apstraktnog ekspresionizma.

Njegova porodica je pripadala radničkoj klasi a roditelji su mu se razveli kada je Willem bio mali, te je on živeo sa majkom. Prvo umetničko obrazovanje koje je stekao je bilo na Akademiji lepih umetnosti i tehnika u Rotterdamu, a prvi posao koji je imao dvadesetih godina prošlog veka je da je radio kao pomoćnik umetničkog direktora.

U Ameriku se preselio 1926. godine kao slepi putnik na teretnom brodu. Takođe je bio jedan od 38 umetnika koji su izabrani da u Njujorku osmisle i oslikaju deset fresaka na svetskom sajmu 1939. godine.

Verovatno pod uticajem Aršila Gorkog 1938. godine Willem je krenuo da slika muške figure, dok je istovremeno slikao i apstrakcije liričnih boja, poput *Roze pejzaža* i *Elegije*. Kako je usavršavao svoj rad, tako se sve jasnije vidi kako se njegove apstrakcije podudaraju sa figurativnijim delima. Ovaj period uključuju reprezentativne ali donekle geometrizovane ženske figure. Kada je 1945. godine naslikao *Roze anđela*, to je konačno izgledalo kao idealan spoj ženske figure i apstrakcije.

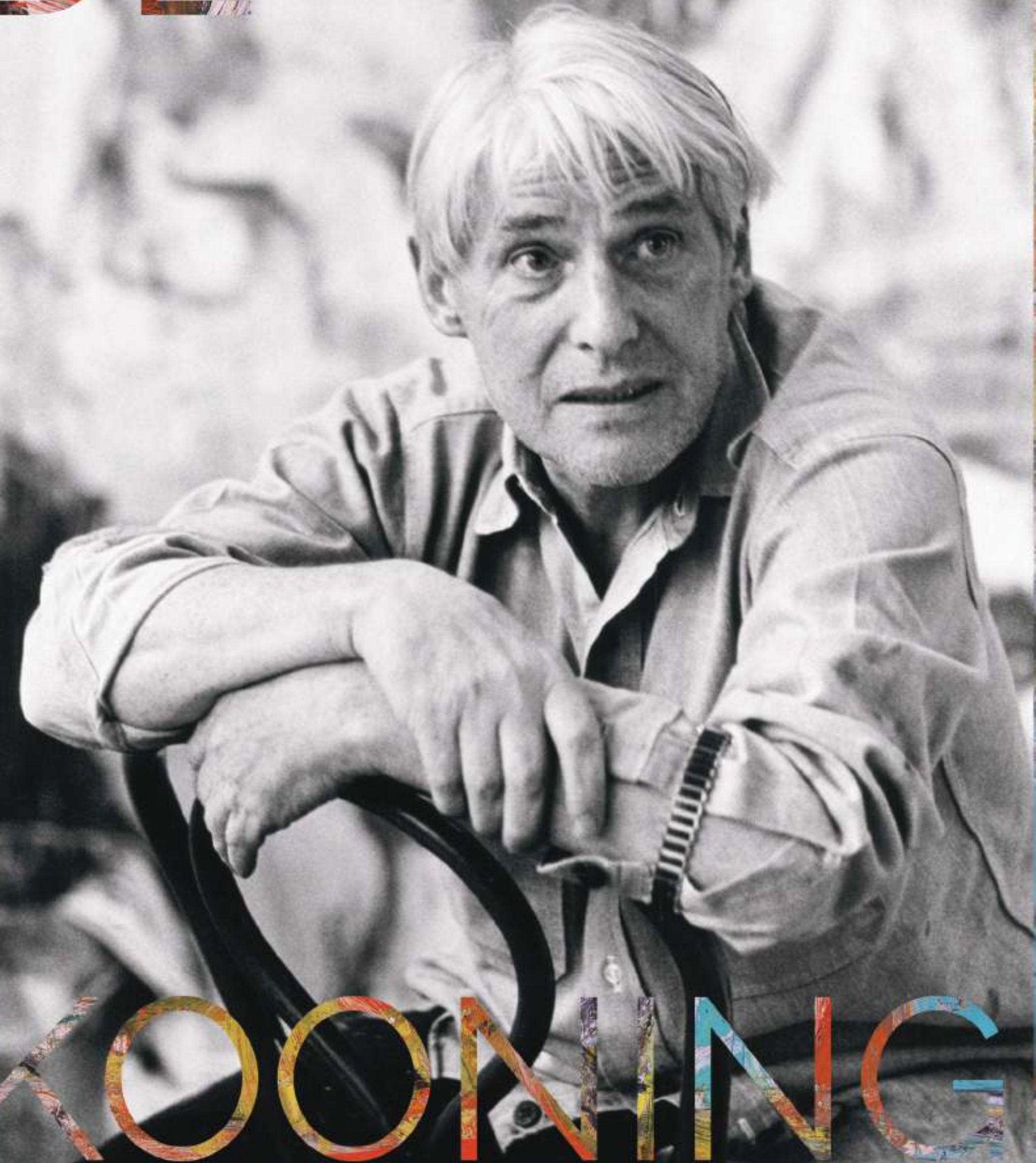
Posle Drugog svetskog rata, Willem je bio deo umetničke grupe koja je poznata kao Njujorska škola. Članovi te grupe su se bavili isključivo apstraktnim ekspresionizmom, ili drugim rečima, akcionim slikarstvom. Pored njega, članovi te grupe su bili još i Džekson Polok, Mark Rothko, Li Krasner, Hans Hofman i još mnogi drugi.

Apstraktni ekspresionizam je umetnički pokret koji je nastao posle Drugog svetskog rata u američkom slikarstvu. Počeo je da se razvija u Njujorku 1940-ih godina. To je bio prvi američki pokret koji je dostigao međunarodni uticaj i stavio Njujork u središte umetnosti zapadnog sveta.

Najjednostavnije objašnjeno, apstraktni ekspresionizam je slikarstvo akcije. Za njegov početak se obično uzimaju dela koja su stvorili Džekson Polok i Willem de Kooning, a samim tim su oni jedni od najznačajnijih predstavnika ovog pravca. Glavne karakteristike pravca su proizvoljni oblici, linije, boje, teksture i forme i nije bilo važno da se prati priroda i realnost. Dozvoljene su greške i slučajno nastale forme idu u prilog kompletnom umetničkom doživljaju.

WILLEM DE

KOONING

ISTORIJA KINESKE ANIMACIJE

Istorija kineske umetnosti

Aleksa Mitrović
Graficki Dizajn

Iako je u nekom obliku postojala od ranog devetnaestog veka animacija je poprimila danas prepoznatljiv oblik tek u ranom dvadesetom veku sa razvojem i otkrićem filmske kamere. Najveći doprinos ovom, tada novom, mediju je dao Volt Dizni sa njegovim prvim ilustrovanim animiranim filmom "Snežana i sedam patuljaka" (Snow white and the seven dwarves) 12.21.1937. godine. Iako su animacije ovog oblika postojale i pre, Volt Diznijev uspeh u pravljenju dugometražnog animiranog filma inspirisalo je dosta drugih ljudi širom sveta.

Među njima su se našla četiri brata iz Kine: Van Laiming, Van Guhan, Van Chaochen i Van Dihuan, koji su započeli svoju

karijeru praveći animirane reklame i kratke animacije. 1941. godine napravili su svoj prvi animirani film "Princess Iron Fan" (Princeza gvozdene lepeza) koji se bavio adaptacijom poznate kineske priče "Journey to the West" (Put na zapad). Taj animirani film zadobio je veliku popularnost u Kini i bio je enorman uspeh za braću. Ipak, zbog promene političkog režima braća Van više nisu mogli da proizvode animacije insiprisane tradicionalnom kineskom umetnošću i kulturom već samo propagandne animacije koje su služile režimu. Ovo se promenilo 1949. godine sa promenom vlasti i kada je oformljen Šenghai animirani film studio gde su gomile poznatih umetnika i ani-

matore po prvi put krenuli da rade zajedno, uključujući i braću Van.

Ovaj studio je 1956. godine napravio svoj prvi animirani film nazvan "Why is the Crow Black-Coated" (Zašto je vrana crna) koji je poprimio internacionalnu popularnost i nagrade ali je takodje bio pomešan sa ruskim filmom u toku jedne nagradne ceremonije. Godinu dana nakon ovog uspeha država je počela da sponzorise i promovise ovaj studio i time je Šenghai animirani film studio postao prvi zvanični državni studio za animaciju koji je bio jednako kvalitetan i vešt kao drugi studiji za animaciju širom sveta u tom periodu. Ovo je bilo moguće zahvaljujući Mao Zedongovom novom pokretu koji je bio

Havoc in Heaven

poznat pod imenom "Sto cvetova," a čiji je moto bio "Neka 100 cvetova procvetaju u polju kulture". Iako je ovaj pokret bio neuspešan i smatra se da je osnovan kako bi pomogao da se otkriju protivnici tadašnje komunističke partije, zahvaljujući njemu kineska animacija je dostigla nove vrhunce sa filmovima poput: "The conceited general" (Uobraženi general) 1956., "Pigsy eats a watermelon" (Pigsi jede lubenicu) 1958., "Havoc in heaven" (Pustoš u raju) 1961., "Where is mama?" (Gde je mama?) 1960., "The Buffalo Boy and his Flute" (Bisonov dečak i njegova flauta) 1963.

Ovi filmovi su bili jako inovativni sa njihovim stilovima i pristupima, poput filma "Pigsi jede lubenicu" koji je bio radjen od seceog papira koje je inspirisan starom kineskom pozorištem sa papirnim lutama i senkama (shadow play theatre). Dok su druge animacije umesto sečenja papira savijale papir i pravile figure od papira u stilu origamija i koristile ih kao lutke za animaciju u stilu stop motion animiranog filma. I still koji je bio korišćen u filmu "Gde je mama?" i kasnije u filmovima

Feeling from Mountain And Water

"Feeling from Mountain and Water" (Osećaj od planine i vode) 1988. i "The deer's bell" (Jelenovo zvono) 2011. je bio inspirisan kineskim tradicionalnim načinom slikanja sa mastilom i ostavio je jako upečatljiv i snažan uticaj na publiku zbog svog stila i pristupa animaciji koji je bio pozitivna refleksija kineske kulture i umetnosti.

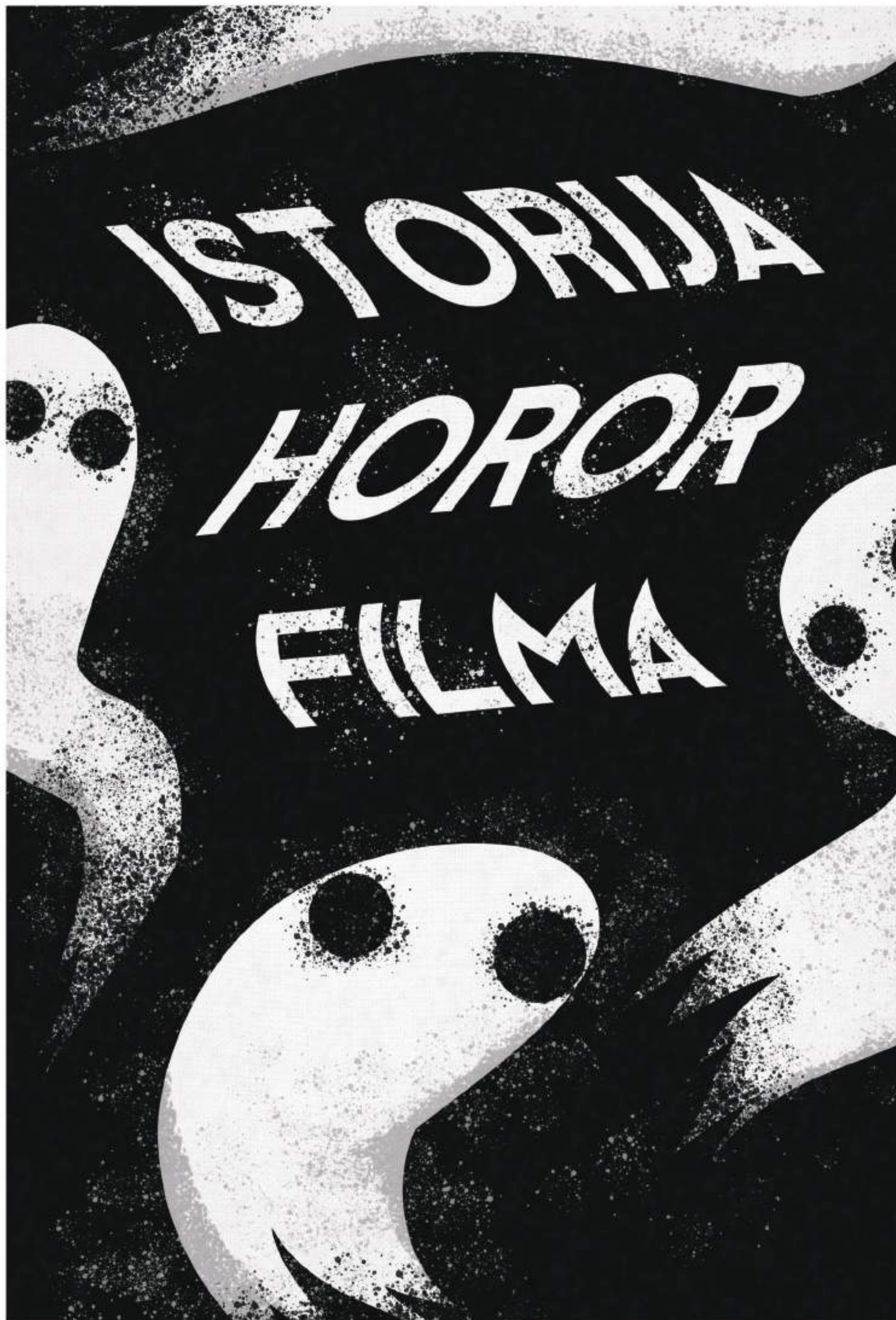
Film koji je ostavio najveći utisak na publiku tog perioda je bio "Havoc in heaven" od direktora Van Laiminga na čijoj animaciji su radila sva četiri Van brata. Ovaj film je bio animirana adaptacija poznatog kineskog romana "Journey to the West" dok su scenografija i stilizovani pokreti bili inspirisani Pekinškom operom. Film je bio jako popularan i uspešan i uspeo je da osvoji razne nagrade.

Sav ovaj napredak i kvalitet u animaciji je 1966. došao do kraja sa Mao Zedongovom kulturnom revolucijom koja je potiskivala sve forme kritike i ekspresije koje su dolazile u konflikt sa vodećom političkom partijom. Zbog toga je sva kineska animacija bila usmerena ka macija koje su beskritično podržavale partiju

The proud general

dok su animatori koji su radili na animacijama koje su mogle da se protumače kao kritične prema partiji bili poslani da rade na poljima pod izgovorom "re-edukacije". Animatori su kopali rupe, hranili životinje, skupljali đubre i bavili se drugim fizičkim poslovima. Filmovi koji su do pre par godina bili slavljani sada su uz sebe imali negativnu konotaciju a njihovi tvorcii su završili na farmama gde su proveli oko osam godina radeći proste poslove. Ovaj događaj smatra se katastrofom za animatore i njihovu industriju zbog koje će kineska animacija godinama kaskati za svetskom, koja se umeđuvremenu razvijala i napredovala. Jedini animatori koji su preživeli ovaj period bili su oni koji su podržavali tadašnju Maovu političku partiju sa animacijama poput "Little trumpeter" (Mali trubač) 1973. koje su bile pravljenе da promovisu crvenu armiju.

Istorija horor filma

Anastasija Žižić
Graficki Dizajn

Prvi horor filmovi su vukli inspiraciju iz ove literature. Zašto ne bi? Knjige i predstave bazirane na ovim delima su bile vrlo popularne u tom periodu. Iako termin „horor“ nije korišćen do 1930. gledaoci ranog filma su očigledno imali interese za mračne i morbidnije teme.

Georges Melies je stvorio 1896. ono što mnogi smatraju kao prvi horor film – „The manor of the Devil“ (1896). Sa šišmišima, dvorcima, duhovima i glumom od samog George Melies-a. Nemi filmovi iz 1910/20-ih su još uvek eksperimentisali sa ovom novom žanrom. Mnogi eksperimentalni filmovi su napravljeni, kao i prva filmska adaptacija „Frankenstein“-a (Thomas Edison Studios – 1910), kao i

UFA je te godine iskoristila skoro svu svoju struju pa su zbog toga slikali senke na setovima filma, a ne stvarali ih svetlima. Ova tehnika u kombinaciji sa oštrim uglovima i bizarnim distorcijama perspektive stvorili su nezaboravni izgled koji

Nemački ekspresionisti su nastavili tradiciju Nemačkog horora kroz filmove „The Golem: How he came into the world“ (1920–Snimio Karl Freund, koji je takodje snimio „Metropolis“) i „Nosferatu“ (F.W.Murnau – 1922). Filmska industrija u Nemačkoj je dobro zaradjivala u odnosu na ostale industrije koje su trpele inflaciju od strane novca koji je Nemačka morala da plati pod versajskim

filmove poput „Phantom of the Opera“ i „Hunchback of Notre Dame“, ali u tridesetima Universal će se udubiti u horor i njihov prvi hit će biti „Dracula“ (1931). U ovom filmu je glumio mađarski glumac Bela Lugosi.

James Whale je onda nastavio ciklus sa filmom „Frankenstein“ (1931) sa Boris Karloff-om. Karl Freund je onda dobio sansu da radi kao režiser za film „The Mummy“ (1932), James Whale je radio na filmu „The Invisible Man“ (1933) i Lambert Hillier na filmu „Draculas Daughter“ (1936).

Ali gotički ciklus Universal studija je gubio interesovanje publike. Krenuli su da stvaraju filmove koji su bili parodije

The mummy

„Dantes Inferno“ (Giuseppe de Liguoro – Italija – 1911). Ali srce Horora u nemom filmu će tek krenuti da kuca u Nemačkoj posle završetka prvog svetskog rata.

Nemački ekspresionizam je stil filma koji je više stavljao akcenat na ekspresiju, a ne na predstavu realnosti. Bez utiska od već moćnog Holivuda, Nemačka filmska industrija je rasla relativno brzo i sa puno kreativnosti. Tada je nastao „Universum-Film Aktiengesellschaft“ ili mnogo lakše za čitanje – UFA. Ali dok je ona postala aktivna, Nemačka je izgubila rat i UFA se okrenula ka proizvodnji komercijalnijih filmova. Rezultat toga je bio film koj će postati predak svih horor filmova – „Cabinet of Doctor Caligari“ (Robert Wiene - 1920). U prvih par godina vejmarske republike struja je još uvek bila retka i nemačkim industrijama je data ograničena količina struje.

UFA je te godine iskoristila skoro svu svoju struju pa su zbog toga slikali senke na setovima filma, a ne stvarali ih svetlima. Ova tehnika u kombinaciji sa oštrim uglovima i bizarnim distorcijama perspektive stvorili su nezaboravni izgled koji

Nosferatu

sporazumom. Berlin je postao kulturno-ekonomski centar u Evropi pored nestabilne ekonomije. Da bi se ekonomija stabilizovala saveznici iz prvog svetskog rata su ponudili nemačkoj sistem ugovora. Nažalost ovaj ugovor je oduzeo od novca koji bi išao filmskoj industriji i zbog toga su mnogi studioi zatvoreni. Čak se i Nacionalni Studio UFA umalo zatvorio 1925.

Ovo je bila dobra šansa za Holivud da proguta svoju konkurenciju. Paramount i MGM su ponudili UFA-u 4 miliona dolara u zamenu za prava korišćenja njihovih studia, teatra i čak radnika. U ovom trenutku nastaje Perufamet distribucijska kompanija (1926). Ovo je nemački ekspresionizam uvelo u Holivud. Čak su se i mnogi umetnici preselili u Holivud. Ova migracija Nemaca će ostaviti veliki uticaj na stil horora u Holivudu.

Novi dodatak zvuka u filmu je imalo ogroman uticaj na film, a pogotovo na horor i mjuzikl. U tom trenutku (1930) upoznajemo Holivudski studio koji će biti zadužen za prvi ciklus horor filmova – Universal Pictures. U toku ere nemog filma ovaj studio je bio zaslužan za

Psycho

njihovih prethodnih dela poput „The Invisible Man Returns“, „The Mummies Hand“ (oba 1940) i „Frankenstein meets the WolfMan“ (1943). U četrdesetima su prestali tretirati ova čudovišta kao ozbiljne likove i stavljali su ih u komedije poput „Abbott & Costello meet Frankenstein“ (1948).

Posle ovog filma će povući ovu prvu grupu čudovišta iz ozbiljnih horor filmova. U međuvremenu RKO (Radio-Keith-Orpheum), koji je bio najmanji od 5 glavnih studioa tog vremena, je osnovao stilističke standarde za niskobudžetni horor film.

Val Lewton, žurnalista i pisac je zaposlen u niskobudžetnoj diviziji RKO-a. Njegov posao je bio da piše priče za horor filmove čiji je budžet bio 150000\$, pod uslovom da će studio dati naziv filma, a njegov posao je bio da razvije priču po tom naslovu. Prvi od tih je bio film „Cat People“ (1942) (režiser: Jacques Tourneur, a snimao Nicholas Musuraca koji je bio poznat po noar filmovima).

Arthur Rackham

Ksenija Biberdžić
Grafički Dizajn

Bitka, Romansa Kralja Artura, 1917.

Petar Pan u Kensingtonskom Parku, 1906.

Petar Pan u Kensingtonskom Parku, 1906.

Arthur Rackham (eng. Arthur Rackham; 19. septembar 1867 – 6. septembar 1939.) je bio jedan od legendarnih ilustratora književne ilustracije, kao i jedan od najznačajnijih umjetnika zlatnog doba ilustracije u Britaniji.

Rođen je u Lambetu, Londonu (u porodici sa dvanaestero djece) i od malih nogu je pokazao interesovanje za umjetnost.

Uprkos insistiranju njegovog oca da uđe u studije biznisa, Rackham se upisuje u Lambert školu umjetnosti u večernjem terminu, a zvanično počinje da radi kao ilustrator za Vestminsterske Badžet Novine 1892. i nastavlja da crta za njih sve do 1896. godine. Većina njegovih radova u ovom periodu su prilično konvencionalni, te Rackham počinje da vidi nastavak karijere u književnoj ilustraciji punoj mašte i slobode.

Njegov ulazak u književnu ilustraciju počinje sa crtežima u vodiču Kanade i Amerike „Na drugu

stranu“ (1893), i kasnije „Ingoldsby legende“ (1898) i „Šekspirove priče“ (1899) koje su u to vrijeme bile njegove najpopularnije ilustrovane knjige. Godina 1900. biva ključna za Rackhama, s obzirom da tada izlazi njegov prvi veći uspjeh „Priče braće Grim“ (sa dvije nove edicije u narednih deset godina, i uključenim novim crtežima).

Do ovog perioda je izgradio svoj stil koji ga je izdvajao od ostalih i reputaciju kao umjetnik fantastike, bajki i mitologije koji je uglavnom radio u indijskom tušu.

Prati ga i uspjeh knjige „Rip van Winkle“ iz 1905. godine. Zahvaljujući uspjehu i masovnoj prodaji ovih ilustracija u galerijama Rackhamu prilazi autor „Petra Pana“, Dž.M. Beri i zapošljava ga kao ilustratora prve edicije njegovog klasičnog djela „Petar Pan u Kensingtonskim parku“ (1906.)

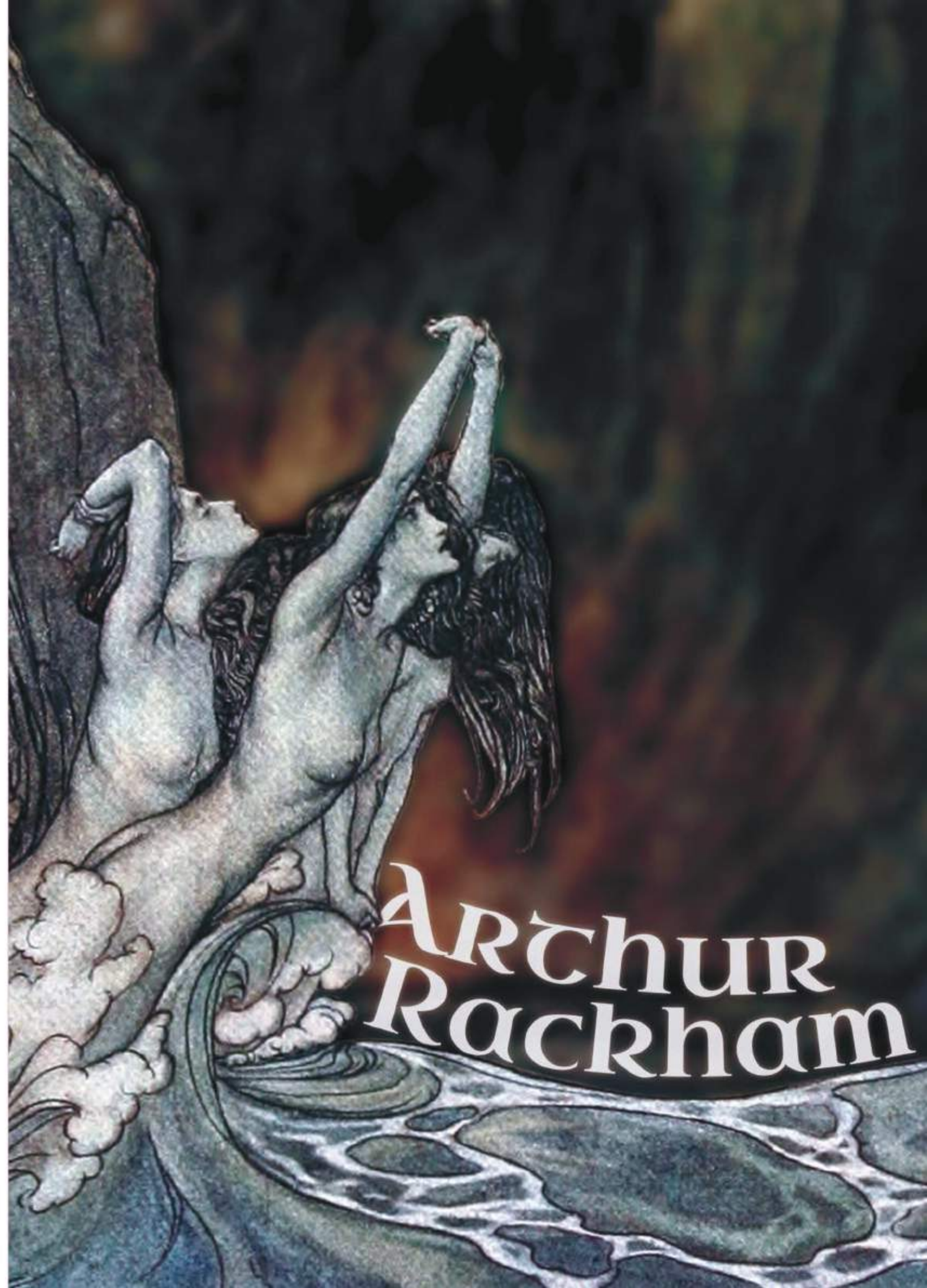
Nakon toga ilustruje još jedno monumentalno djelo i kasnije ono dovodi do mnogih drugih kao

što sasu „San ljetnje noći“ (1908.), „Guliverova Putovanja“ (1909.), „Undina“ (1909), „Ezopove basne“ (1912), „Božićna pjesma“ (1915), „Romansa kralja Artura“ (1917), „Pepeljuga“ (1919), „Uspavana ljepotica“ (1920) i mnoga druga.

Tridesete godine počinju da budu teže za Rackhama i njegovu ženu zbog njihovog zdravlja koje postaje gore, ali on nastavlja da radi na specijalnim edicijama za postojeća izdanja kao i nove komisije.

Uprkos značajnom uspjehu i izložbama širom svijeta 1936. godine, Rackhamovo zdravlje se pogoršava i zbog toga on ne uspijeva da stvara u istom obimu kao i nekada. Dobija priliku da ilustruje „Lonac zlata“ i „Vjetar u vrbama“ - koje je posljednje izdato djelo prije njegove smrti 1939. godine.

Ostaje jedan od najeminentnijih književnih ilustratora fantastike i bajki.

Istorija Sportskih Mangi

Istorija Sportskih Mangi

Mina Filipovic
Interaktivni Mediji Animacija

Mange su stripovi ili grafički romani poreklom iz Japana. Vecina manga odgovara stilu razvijenom u Japanu krajem 19. veka, iako umetnička forma ima dugu praistoriju u ranijoj japanskoj umetnosti. Izvan Japana, ta reč se obično koristi za označavanje stripova koji su prvobitno objavljeni u zemlji.

Osamu Tezuka je bio japanski magaka (čovjek koji crta i pise mange), crtač i animator. Rođen u prefekturi Osaka, svojim teskim radom, pionirskim tehnikama i inovativnim redefinicijama žanrova stekao je imena kao što su „Otac Mange“, „Kum Mange“ i „Bog Mange“. Pored toga, često se smatra japanskim ekvivalentom Valta Diznija.

Iako su se zapadni sportovi u Japanu bavili još od Meidzi ere, američke snage tokom okupacije Japana uzele su aktivnu ulogu u podsticanju usvajanja sportova kao što su bejzbol, boks i rvanje. Tradicionalni japanski sportovi kao što su džudo, karate i kendo zabranjeni su iz nastavnih planova i programa japanskih škola kao deo šireg napora da se suzbiju aktivnosti koje su videne kao promocija ratobornosti ili agresije. Zabrana je 1950. godine ukinuo general Douglas MacArthur, što je dovelo do procvata popularnosti kako za sport uopšte, tako i za sportske mange.

Sportska manga je žanr japanske mange koji se fokusira na priče koje uključuju sport i druga sportska i takmičarska bavljenja. Iako su japanska animirana dela koja prikazuju sport objavljena već 1920-ih, sportska manga se pojavila kao diskretna kategorija tek početkom 1950-ih. Osnovni elementi sportskih mangi je prikaz određenog sporta. Žanr uključuje široku paletu sportova koji su i japanskog i neapanskog porekla. Smatra se da je Igaguri-kun prva sportska manga. Izašla je 1952. I sport u mangi je džudo, jedan od sportova koji su bili zabranjeni do 1950e. Napisao ju je Eiichi Fukui I prvi put je manga objavljena u manga casopisu Boken'o. Juna 1954.

Igaguri-kun

Attack No. 1

Slam Dunk

Bejzbol je postao najpopularniji sport u žanru kroz naslove poput Dokaben I Star of Giants, od kojih je prvi prodan u preko 48 miliona primeraka. Sportski događaji iz stvarnog života koji su mogli da se snimaju jednom nepokretnom kamerom (poput profesionalnog rvanja ili sumoa) postali su popularni televizijski sportovi, što je demotivisalo kreatore animea i manga da pokušaju da ih prilagode. Star of Gians je napisao Ikki Kajiwara, jedan od najbitnijih pisaca sportskih mangi tokom 1950ih I 1960ih. Smatra da su njegovi najbolji radovi Tiger Mask I Star of Giants.

Olimpijske igre I njihov uticaj Letnje olimpijske igre 1964. u Tokiju podstakle su procvat popularnosti sportskih manga i animea. Japanska zlatna medalja u ženskoj odbojki na ovim igrama zabeležila je porast popularnosti ženskih sportova u Japanu i odgovarajući porast popularnosti sportskih manga u demografskim kategorijama shojo (ženske mange) i josei (ženske mange).

Attack No. 1 koja je izašla 1968. godine je prva sportska manga koja je bila namenjena ženskoj publici koja je tema bila odbojka, zbog uspeha odbojkašica tokom olimpijade. Osim odbojke sportovi kao tenis i balet su isto korišćene u mangama u kome su glavni likovi bile devojke. Teme ovih mangi su najčešće bile nežnije zbog toga što su bile namenjene devojčicama. Ashita no Joe koja je izašla isto 1968. je manga o boksu koja je imala veliki uticaj na kasnije mange. Nju je napisao Ikki Kajiwara, što dokazuje njegov uticaj tokom šezdesetih godina. Sedamdesetih godina, prodaja robe postala je glavni pokretač prodaje anime/mangi, što je dovelo do širenja serija kao što su Speed Racer koje su imale potencijal kao igračke. Osamdesetih godina prošlog veka zabeležen je pad popularnosti sportskih mangi, jer su se naučna fantastika i fantazija pojavili kao dominantni žanrovi. Manga serije poput Mitsuru Ada-

Inoue je dobio inspiraciju za Slam Dunk jer je voleo košarku od srednjoškolskih godina. Košarku je započeo zbog devojke koja mu se svidela, što će isto biti podsticaj glavnog lika u Slam Dumk-u. Tokom osamdesetih u Japanu kosarka nije bila preterano popularan sport, 1990 sve se menja.

Tokom devedesetih, NBA (Nacionalna košarkaška asocijacija) je bila na svom vrhu, košarkasi kao što su Michael Jordan, Shaquille O'Neal i Dennis Rodman su menjali košarku. Ubedljivo najbolji tim u toj eri su bili Chicago Bulls-I, gde je Takehiko Inue dosta nalazio inspiraciju za svoje glavne likove. Inue je isto u svojoj mangi objašnjavao pravila igre I čak spominjao košarkase koji su njemu bili zanimljivi. Sve ovo je menjalo stanje košarke u Japanu, više ljudi je počelo da gleda NBA I da igra košarku. Nakon što je Inoue pokrenuo Slam Dunk, iznenadio se kada je počeo da dobija pisma čitalaca u kojima se kaže da su se tim sportom počeli baviti zbog mange.

Ljubica Cuca Sokić

Nika Veselinov
Dizajn Interaktivnih medija

Autoportret sa šeširo
ulje na platnu
Narodni muzej u Beogradu

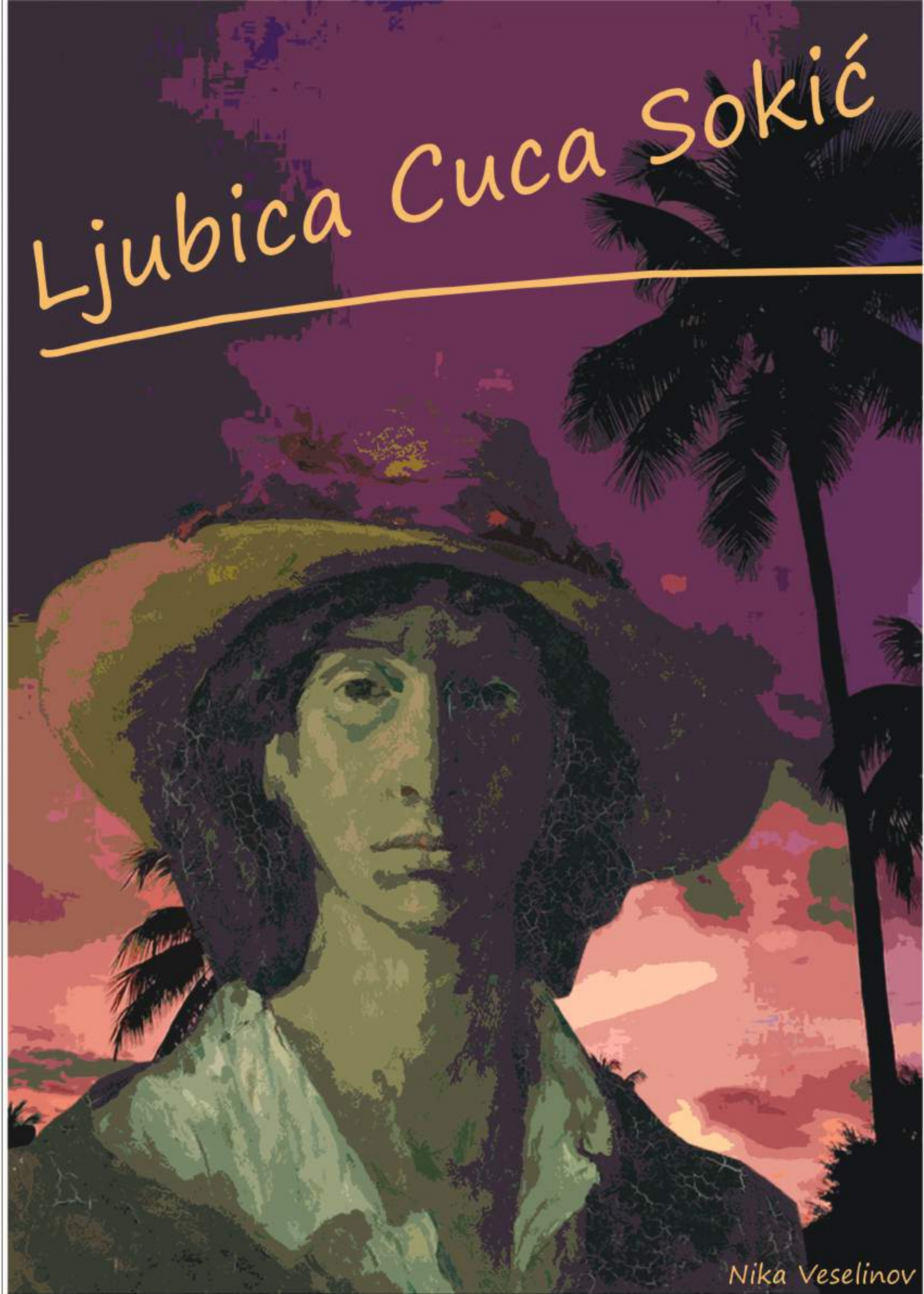
Ljubica Cuca Sokić (1887—1941). Gimnaziju je pohađala u Beogradu, gde joj je profesor crtanja bila Zora Petrović, a kasnije upisuje i Kraljevsku umetničku školu. Slikanju su je učili profesori Beta Vukanović, Ljuba Ivanović, Jovan Bijelić i Ivan Radović. Ljubica Sokić je radila i izlagala u Parizu u godinama od 1936. do 1939. Po povratku iz Pariza, prvi put je samostalno izlagala svoje radove februara 1939. u beogradskom paviljonu Cvijeta Zuzorić. Jedan je od osnivača umetničke grupe „Desetoro“. Bila je profesor na Akademiji likovnih umetnosti u Beogradu od 1948. do 1972. Godine 1968. postala je dopisni član SANU, a od 1978. bila je redovni član. Pored slikarstva, bavila se ilustracijom dečjih knjiga i časopisa, kao i izradom skica za filmove.

Pored slikarstva, bavila se ilustracijom dečjih knjiga i časopisa, kao i izradom skica za filmove.

Njeno slikarstvo se opisuje kao intimističko. U početku je slikala mrtve prirode, pejzaže, figure i portrete. Kasnije je težila ka uprošćavanju formi, geometrizaciji i umerenoj apstrakciji. Povremeno je koristila tehnike kolaža i eksperimentalnih materijala.

Preminula je 8. januara 2009. u Beogradu i sahranjena 13. januara na Novom groblju u Beogradu.

"Rođena sam na početku Prvog svetskog rata u Bitoľju, gde se moja majka Ruža našla, bežeći pred naletima austro-ugarske vojske, koja je činila velika zla. Otac Manojlo bio je rezervni oficir i u to vreme nalazio se na bojištu. Prethodno je završio prava, a potom počeo da radi kao novinar u dnevnom listu "Pravda", koju su držali naši kumovi Marinkovići. Kad se moj otac oženio i dobio miraz, kupio je "Pravdu". To je bio samo njegov list, što se vidi iz testamenta koji je ostavio uoči svoje smrti 1941. godine. U poslu su mu, istina, pomagala i njegova braća, među kojima i Pera, otac glumice Ružice Sokić. Zahvaljujući razumevanju mojih roditelja, ja sam po završetku umetničke škole u Beogradu 1930. godine otišla u Pariz da studiram slikarstvo. Tamo sam priredila i prvu izložbu. Vratila sam se na nekoliko meseci pre izbivanja Drugog svetskog rata i nastavila da slikam, a posle rata prove-la sam 25 godina kao profesor Slikarske akademije u Beogradu. Evo, sada su mi 83 godine, a još uvek slikam. Nisam se udavala. Slikarstvo je bilo moj život i svet"

MARINA ABRAMOVIĆ

Ime studenta: Teodora Stanković 3773
Naziv smera: Istorija moderne i savremene umetnosti

Imponderabilia
Bologna, Italy
1977

O umetniku:

Marina Abramović je crnogorsko-srpska konceptualna i performans umetnica. Rođena je 1946. godine u Beogradu. Živi i radi u Njujorku. Njen rad istražuje odnos između umetnika i publike, granice tela i mogućnosti uma. Marina dolazi iz porodice koja je jako disciplinovana, samim tim nije imala svu slobodu. Izjavila je rečenicu koja kratko opisuje njeno odrastanje:

"U ovoj sredini sam naučila i tri jako važne stvari. Prvo, od bake sam naučila sve o spiritualnosti, jer sam kao devojčica često odlazila u crkvu sa njom. Od oca sam naučila sve o hrabrosti, a od majke sam nasledila vojnu disciplinu. Kombinacija te tri stvari me je učinila jakom i spremnom za svet, tako da na mom putu nije bilo prepreka."

Bila je student na Akademiji lepih umetnosti u Beogradu od 1965. do 1970. godine. Završila je postdiplomske studije na Akademiji lepih umetnosti u Zagrebu, u Hrvatskoj 1972. godine. Od 1973. do 1975. godine predaje na Akademiji lepih umetnosti u Novom Sadu gde su nastali prvi solo performansi.

Performans:

Performans je njen izražaj, emocionalno pokretanje kao i energetski dijalog gde ne postoji gluma. Rađajući performans Marina je pronašla i spoznala sebe. Uz pomoć dugih performansa koji traju nekoliko sati, okusila je bogatstvo meditacije, ti performansi su bili glavni akteri njenog transpormisanja bića. Za Marinu je vrlo važno biti prisutan telom i dušom u prostoru sa publikom.

Početak njenih performansa bilo je fizičko ispitivanje, granice sposobnosti tela, a kasnije je nastupilo mentalo. Marina tvrdi da je zahtevnije izvesti performans koji je se bazira na emotivnoj predstavi, nego kada je u pitanju fizički. Za nju je nemoguće kontrolisati svoje emocije, dok telom je lako izmanipulisati.

Jedan od glavnih ciljeva jeste eksperiment sa publikom. Marinina želja jeste da publiku ubaci u njihov sopstveni doživljaj, iako sve vreme posmatraju nekog drugog. To najbolje opisuje performans "Jedan na jedan" gde dve osobe sede jedna preko puta druge, ali isto tako se nalazi grupa ljudi koja sa strane sve to posmatra. Publika u današnje vreme nije zadovoljena samo posmatranjem nečijeg rada, već želi da bude deo doživljaja.

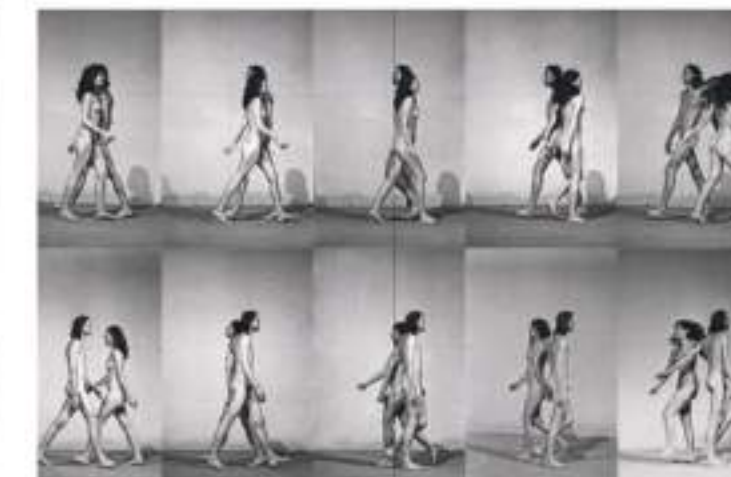
"Kada ste na bini i kada izvodite nešto ispred publike, polovina mozga je pod kontrolom, a druga polovina je prepuštena sebi. Ako napravite balans, onda ste uspeli."

Ritam 5:

U performansu pod nazivom „Ritam 5“, Marina je pokušala ponovo da iskoristi energiju ekstremnih telesnih bolova, koristeći veliku zvezdu sa natronom nafte, koju je zapalila. Stajala izvan zvezde, sekla nokte i kosu. Kada je završila sa svima, bacila je isečke u plamen. Spaljivanje komunističke petokrake zvezde predstavlja fizičko i mentalno pročišćavanje, a istovremeno se bavi i političkim tradicijama njene prošlosti. Marina je skočila u plamen gde se nalazila zvezda. Zbog svetlosti i dima koje je vatra stvarala, posmatrači nisu shvatili da je, kada je ušla u zvezdu izgubila svest zbog nedostatka kiseonika, dok plameni nije došao jako blizu njenog tela, a ona je ostala nepokretna. Doktor i nekoliko članova publike su intervenisali i izneli je izvan zvezde. Kasnije Marina je izjavila: „Bila sam jako ljuta jer sam shvatila da postoji fizička granica. Kada izgubite svest, ne možete biti prisutni, ne možete ništa učiniti“

Rhythm 10
1973

Relation in space
1977

Rest energy
1980

KEITH HARING

Una Marković
Grafički dizajn

Keith Haring

Keith Haring je bio američki grafiti i pop art umetnik poznat po tome što je metro pretvorio u svoje lično platno. Rođen je 1958. godine, u Ridging Pensilvaniji, od rane mladosti je voleo da crta, najviše fasciniran crtačima Valta Disnija i ilustracijama doktora Susa. Nakon što je završio srednju školu 1976. godine, kratko je pohađao privatnu školu za profesionalnu umetnost u Picburgu, gde je studirao komercijalnu umetnost. Ubrzo shvativši da želi da okrene karijeru u drugom pravcu, odustao je od škole nakon samo 2 semestra. Dok je bio u Picburgu vreme je provodio proučavajući i diveći se drugim umetnicima tog doba, i otkrivajući novu strast za uključivanjem javnosti u svoju umetnost.

U doba kada su grafiti bili jako popularni i u domu uspešne podzemne umetničke scene, Njujork je Haringu i njegovoj čežnji za stvaranjem širom otvorio vrata. Potpuno uhvacen u energiji i duhu scene, počeo je da organizuje samostalne umetničke predstave i nastupe na lokalnim mestima poput Kluba 57, popularnog mesta za druženje vizuelnih umetnika i muzičara. Ovde se sprijateljio sa budućim kolegama Kenijem Šarfom i Žan-Mišel Baskijatom, kao i sa muzičarima, umetnicima performansa i grafiti-umetnicima koji su činili rastuću umetničku zajednicu. Privučen javnom i interaktivnom prirodom Kristovog dela u "Running Fence", i jedinstvenom fuzi-

Barking dog, 1990.

Radiant baby, 1990.

Untitled, 1980.

Koristeći belu kredu, Haring je panele ispunjavao jednostavnim slikama napravljenim od čistih linija i crtanih likova. Neki od njegovih ikoničnih crteža uključivali su plesajuće figure, psa koji laje i blistavu bebu - puzecu bebu koja emituje zrake svetlosti. Haring je brzo stekao popularnost u svetu umetnosti i pažnju gradskih putnika u Njujorku, pa čak i gradskih vlasti koje su njegova dela brzo pokrivali placenim oglasima.

Između 1980. i 1989. Haring je postigao međunarodno priznanje i učestvovao na brojnim grupnim i samostalnim izložbama. Njegova prva samostalna izložba u Njujorku održana je u prostoru Vestbeth Painters Space 1981. Godine 1982. prvi put je izlagao u Soho galeriji sa izuzetno popularnom i visoko cenjenom samostalnom izložbom u galeriji Toni Šafrazi.

Haring je završio brojne javne projekte u prvoj polovini 80-ih, od animacije za bilbord Spectacolor na Times Skveru, dizajniranja scenografija i kulisa za pozorišta i klubove, do stvaranja murala širom sveta. Jedan od najpoznatijih murala uradio je na berlinskom zidu gde je portretirao povezane figure u bojama nemačke zastave. 1985. godine saradivao je sa slavnom pevačicom Grace Džones.

Pop pevačica Madonna bila je Haringova dobra prijateljica i izvela TV performans svog singla "Like a virgin" dok je nosila set odela na kome je bilo Haringovo umetničko delo. Veći deo njegovih radova nosile su društvene poruke. Izradio je više od 50 javnih umetničkih dela između 1982. i 1989. godine u desetinama gradova širom sveta, od kojih su mnogi stvoreni za dobrotvorne svrhe, bolnice, dečije dnevne boravke i sirotišta. Čuveni mural Crack is Vack iz 1986. godine postao je obeležje duž njujorškog FDR puta.

U aprilu 1986. godine, Haring je otvorio Pop Shop, prodavnicu u Soho, Njujorku, koja je prodavala majice, igračke, placate i magnete sa njegovim slikama. Haring je smatrao da je radnja produžetak njegovog dela i oslikao je čitav enterijer prodavnice u apstraktnu crno-beli mural, stvarajući upečatljivo i jedinstveno maloprodajno okruženje. Prodavnica je trebalo da omogući ljudima veći pristup njegovim delima, koji su sada bili dostupni na proizvodima po niskoj ceni.

Znalo se da je Haring bio homoseksualac i da je svojim umetničkim delima promovisao svest o sigurnom seksu i

ŽENE UMETNICE

Marijana Stepanović
Istorija moderne i savremene umetnosti

U svom radu, neka od pitanja kojima ću se baviti su: prikaz žena u likovnoj umetnosti i prostorima koji su im dodeljeni na platnu, s kratkim osvrtom na razvoj feminističke kritike istorije umetnosti. Pitanje zastupljenosti umetnica u muzejskim kolekcijama i njihove vidljivosti na savremenoj umetničkoj sceni.

Prve umetnice su smatrane gotovo neobičnim pojavama u istoriji umetnosti vajarka Properzia de Rossi, 1490–1530, slikarka Susan Hornebolt, 16. vek, njihov rad je često bio marginalizovan, zapostavljen ili pogrešno autorizovan. Portreti Marietta Robusti, 1552–1590, na primer, pripisivani su njenom ocu venecijanskom slikaru Tintoretu, religiozne kompozicije Artemisia Gentileschi, 1593–1652, ćerke rimskog slikara Oracia Đentileskog smatrane su suviše dramatičnim i nasilnim da bi ih slikala žena; a portreti i žanr scene Judith Jans Leyster, 1609–1660, žene holandskog slikara Jan Miense Molenaer pripisivane su njenom savremeniku Fransu Halsu. Problem su imale i sa umetničkom edukacijom jer im, na primer, većinom nije bilo dozvoljeno da prisustvuju crtanju akta, što je kao rezultat proizvelo neosposobljenost za izvođenje studija ljudskog tela, a samim tim i mnogih istorijskih i religioznih

Tokom tog perioda, samo u okviru avangardnih pojava, bilo je pojedinačnih istraživanja koja su istupila izvan umetnosti u probleme društva, te danas u nekim radovima umetnica kao što su: Hana Hoh (1889–1978), Meret Openhajn (1913–1985), ili Frida Kalo možemo da uočimo prisustvo žene autorke (čemu ranije nije davan značaj), ali još uvek ne kao izdvojenu i specifičnu feminističku umetnost ili ženski stil. Razlika između umetničkih praksi muškaraca i žena bila je gotovo neuočljiva, što je još više zamaskiralo identitet umetnica, kao što su, na primer, Meri Kasat (1844–1926), Berta Morizo (1841–1896), Sofi Tauber Arp (1889–1943), Luiz Nevelson (1899–1988), a kod nas Zora Petrović (1894–1962), Ana Bešlić (1912–2008), Olga Jevrić (1922–2014), Mira Brtko (1930–2014) i druge. U okviru avangardnih pojava, bilo je pojedinačnih istraživanja koja su istupila izvan umetnosti u probleme društva, te danas u nekim radovima umetnica kao što su: Hana Hoh (1889–1978), Meret Openhajn (1913–1985), ili Frida Kalo možemo da uočimo prisustvo žene autorke (čemu ranije nije davan značaj), ali još uvek ne kao izdvojenu i specifičnu feminističku umetnost ili ženski stil.

Natalija Cvetković, Za šivaćom mašinom, 1913

Beta Vukanović, Letnji dan, 1918

Mary Stevenson Cassatt (1844–1926)

kompozicija, koje su u prošlosti smatrane najprestižnijim i uvažnijim. Bilo je i onih umetnica koje su i pored toga stvarale religiozne kompozicije Suora Plautilla Nelli, 1523–1588, većina se okretala unutrašnjosti svog doma, slikanju enterijera i eksterijera, žanr motivima, mrtvim prirodama i portretima, te će mnogi od ovih žanrova tokom vremena postati „ženski“.

Kroz čitavu istoriju umetnosti veće mogućnosti učenja i kreativnog rada imale su žene koje su bile ćerke, sestre, ili žene umetnika. To ukazuje na značaj porodične podrške u kreativnom radu. Na primer, Frida Kahlo, 1907–1954, Elaine de Kooning, 1908–1985, Sonya Delone, 1885–1979, Beta Vukanović (1872–1972).

Sa druge strane, njihov rad je zato često pogrešno pripisivan „glavnom majstoru“, muškom članu porodice.

Prva izložba na kojoj su predstavljeni crteži samo umetnica održana je u Amsterdamu 1884. godine, a zatim u Parizu 1908. i 1913. godine. Umetnice su i dalje predstavljale vrlo usamljenu pojavu, slabo priznatu od strane svojih kolega, teoretičara, kritičara, umetničkih institucija, pa čak i ženskog pokreta. Umetnice su obično dolazile iz umetničkih porodica ili viših klasa, a i sama umetnost kraja 19. i prve polovine 20. veka uglavnom se činila uzdržanom prema društvenoj stvarnosti i promenama. Razlika između umetničkih praksi muškaraca i žena bila je gotovo neuočljiva, što je još više zamaskiralo identitet umetnica, kao što su, na primer, Meri Kasat (1844–1926), Berta Morizo (1841–1896), Sofi Tauber Arp (1889–1943), Luiz Nevelson (1899–1988), a kod nas Zora Petrović (1894–1962), Ana Bešlić (1912–2008), Olga Jevrić (1922–2014), Mira Brtko (1930–2014) i druge.

Zensko slikarstvo u Srbiji

Početak 20. veka Rista i Beta Vukanović preuzeli su Kutlikovu školu, a na likovnoj sceni se pojavljuje prva generacija slikarki koje su iz nje izašle: pored Anđelije Lazarević i Natalije Cvetković, školu pohađaju i Danica Jovanović, Mara Lukić Jelesić, Ana Marinković, Milica Milivojević, Milica Čadević, Milica Bešević, Vidosava Kovačević, Ljubica Filipović, Kosara Joksić, Jovana Marković. Godine 1908, u tekstu objavljenom u Politici, Božidar Nikolajević piše o izložbi učenika iz Umetničko-zanatske škole i navodi da tu školu pohađaju dve vrste daka: prvi su vredni, slikarstvo će biti njihov poziv u životu; drugu grupu čine gospođice iz dobrih kuća kojima je slikarstvo zabava u dokolici. Jedna od glavnih tema, odnosno žanrova, srpskih umetnika posle Prvog svetskog rata postaje ženski akt, dok su ženski portreti rezervisani za više klase. U svim ostalim slučajevima, žene se na slikama bave isključivo ženskim poslovima. Žene su na platnu izmeštene iz tokova svakodnevnice u svetu van doma, nema prikaza žena na ulici, u kafani ili u bilo kom javnom prostoru. Među slikama takve tematike nalaze se: Za mašinom (1915) Natalije Cvetković, Portret Ruže Branovački (1924) Anđelije Lazarević, Pletilje (oko 1910) Angele Mačković, Milica sa Pletivom (1921) Miloša Golubovića, Enterijer (1929) Marka Celebonovića, Mati za mašinom (1941) Lize Križanić.

Koliko su u savremenoj umetnosti istoričari umetnosti dali značaj rodnoj perspektivi, toliko su pokrenuli i otvorili pitanja o umetničkoj prošlosti, istorijskoj ulozi žena u umetnosti, položaju umetnica i rodnom senzibilitetu umetničkih institucija, izložbi i tekstova, čime su uzdrmali temelje tradicionalne istorije umetnosti i stvorili mogućnosti za novo sagledavanje i preispitivanje umetničke prošlosti.

Univerzitet Metropolitani,
2020

Umetnost Fantastike XX-Veka

Dimitrije Večerinić 3681
Dizajn Interaktivnih Medija III godina

Cat Girl 1974 Frank Frazzeta ulje na ploči 18x21

Arzac scena 1975 Moebius Jean Giraud indijansko mastilo na ploči

Big Red 2018 Julie Bel ulje na ploči 20 x 30

Umetnost fantastike tek počinje da bude prihvaćena XX-tog veka. Povodom modernizacije i izuma fotografije 1800-te, realistična umetnost polako gubi svoju privlačnost jer više nije bilo potrebe realistične reprezentacije. Umetnost reprezentacije se poboljšavljala jos od klasičnih Rimskih dana i detaljno i jednako prikazu realnost. Ali potom 20-tog veka i jednostavnost fotografije zamenila realizam, fantazija u istoriji je postala privlačnija. Umetnicima je trebao izazov i potom se javili razni pokreti i stilovi kao Kubizam, Abstrakcija, Nadrealna itd. Fantastika kao pojam se promenilo u društvu i prihvaćena umetnička individualna ekspresija kao slikanje neviđenog i ruštanje mašte na volju.

Potražnja fantastike i naučne fantastike "pulp" magazina se stvorilo tržište umetnosti i ilustrativnih priča kao naslovne strane i grafičkog dizajna. Što bi započeo pokret naučne fantastike i fantastike pre i tokom Velike Depresije, po spisima Vincent Di Fate-a, posvećeni naučno fantastički i svemirski umetnik.

Nakon 1907 kad patenti štampe su bili odobreni u Americi, grupa tokom 1930-te u Vinskonsinu su bili inspirisani Nadrealističkim pokretom iu Evropi i stvorili svoju podlogu fantastičke umetnosti. U grupi koju su osnovali u Madisonu, Winkonsinu umetnici Maršal Glasier, Dudlej Hupier, Džon Wajld. Njihova umetnost je kominovala horor humor, misteriju i ironiju koja prila projektovana ka Američkom Regionalizmu koji je tada bio u modi.

Potom moderna umetnost fantastike i naučne fantastike je rođena iz književnog sveta. Pisci kao Rober E. Howard stvorac Konana (1930) i J.R.R Tolkien stvorac Gospodara Prstenova (1937) su inspiri salii 8 decenija sa njihovim likovima i delima. Konan pogotovu sa njegovim blago obučanim devojkama i njegovim blago obučanim magnetizmom.

Povodom popularnosti fantastike u celovitom umetničkom i društvenom svetu, novi žanr fantastike. "Tamna Fantastika". Tema povodom koja je postala popularna umetnicima i gledaocima radi istraživanja njihovih dubokih strahova i želja. Popularne teme bi bile vampiri, demoni, gotičke umetnosti, veštaca, horora i tamnih tema.

I tim počinje takođe potražnja umetnost zmajeva povodom svih knjiga fantastike i raznovrsnih mitova i legenda o njima.

Posle celokupne potražnje Konana i novela izdavača "Sword n Sorcery", celokupno tržište tokom 1940-1970 bi se obratilo većim delima, i istraživali dalje potencijale kao što su vanzemaljci i naučna fantastika.

Kasnije, tokom 1973 komanija zvana Tactical Studies Rules, bi promenila svet fantastike povodom izdavanja knjige/igre zvana "Dungeons and Dragons" glavna inspiracija za moderno doba video igara, filmova i daljih medija. I potražnja za umetnike od tada bi porasla neverovatno, pošto bi moderno društvo tražilo umetnost za sopstveno napisane knjige za igru i dizajn likova, prostorija, svetova.

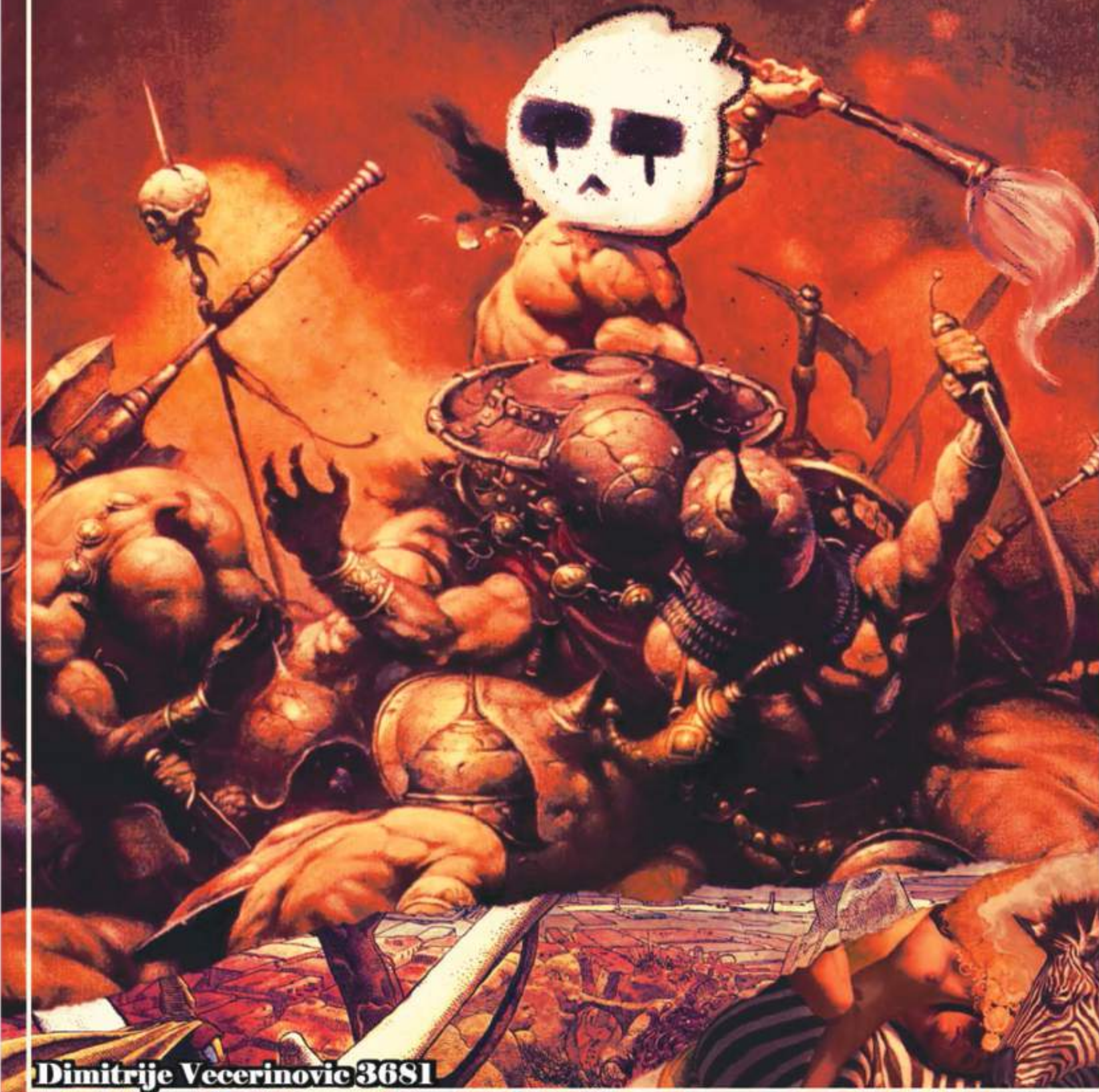
Potom bi tokom 1993, matemaričar i profesor Ričard Garfield bi stvorio kompanio zvanu "Wizards of the Coast" i patentirao bi igru koju veliki broj ljudi i dan danas radi. To bi bila igra specifičnih karata za koje bi bile potrebne ilustracije. I potražnja prema umetnicima ka ovom novom doba zabavljake industrije. Primeri bi bil "Magic the Gathering, Pokemoni, Star Wars karte za sakupljanje"

Univerzitet Metropolitan,
2021

UMETNOST FANTASTIKE XX-VEKA

Dimitrije Vecerinovic 3681

SAVREMENA
DRUŠTVENO
ANGAŽOVANA
UMETNOST

Umetnici
će spasiti
SVET

ISTORIJA
MODERNE
I SAVREMENE
UMETNOSTI

Savremena društveno angažovana umetnost

Dizajn interaktivnih medija, III godina
Maja Babić 3660

Da bismo odgovorili na pitanje šta je društveno angažovana umetnost prvo moramo da se osvrnemo na definiciju umetnosti, odnosno na činjenicu da je ona širok pojam i može da ima mnoga značenja. Šta je umetnost i čemu služi, da li treba da ima svrhu i da li može i treba da utiče na društvo i pokreće promene su pitanja koja verovatno nikada neće dobiti odgovore sa kojima će se svi složiti. Samim tim i dalje nemamo opis angažovane umetnosti koji je opšte prihvaćen. Radna definicija društveno angažovane umetnosti kojom ću se voditi kroz ovaj rad jeste da je to kreativna ekspresija koja za cilj ima da poboljša život i uslove pojedine grupacije ljudi ili celog sveta ili da skrene pažnju

na bitne događaje koji se dešavaju oko nas. U društveno angažovanoj umetnosti možemo da primetimo spajanje umetnosti sa aktivizmom, feminizmom, kritikom kapitalizma, konzumerizma, političke situacije, itd. Ono što umetnost povezuje sa društvenim temama jeste verovanje ili filozofija da je svrha umetnosti i umetnika da bude pokretač pozitivnih promena u svetu. Društveno angažovana umetnost nije vezana samo za savremeno doba. Svaki pokret u istoriji je na neki način koristio umetnost. Znači društveno angažovana umetnost je stara koliko i socijalni angažman.

Ai Vevei - Semena suncokreta

Benksi - Anđeli

Olafur Eliason - Malo sunce

Samo neki od primera su Bostonska čajanka, Smrt Marata, slika Žak Lui Davida, pokret dada, Pikasova Guernika.

Umetnost ne može da promeni svet, ali može da promeni ljude koji mogu da promene svet. Stoga i naslov ovog rada Umetnici (ljudi) će promeniti svet. Iako umetnost ne menja svet direktno ona jeste odraz stavova i mišljenja pojedinaca i grupa i zbog toga može da prikaže tadašnje vreme i situaciju budućim generacijama, ali i da u trenutku nastanka skrene pažnju na događaje i akcije koje treba da se promene ili iskorene. Umetničko delo je odraz vremena u kome umetnik živi, nezadovoljstva i nepravdi sa kojima se suočava i vidi. Ono je moćan jezik koji govori protiv opresije i nejednakosti.

Još jedna nedoumica koja postoji kada se diskutuje umetnost je da je poruka dela odnosno kontekst bitniji od samog dela ili je delo to što stoji iznad svega i ne mora da ima poentu da bi bilo lepo ili uspešno. U društveno angažovanoj umetnosti je poruka dela krucijalni deo rada koji mu daje smisao i zaokružuje ga. Svaki čovek, pa samim tim i svaki umetnik koji se suoči ili posmatra situacije koje su nepravde i protiv svojih uverenja ima izbor da ih prihvati, od njih beži ili da se bori za bolju realnost. Džordž Bernard Šo je rekao da se razumni ljudi prilagođavaju svetu, a nerazumni ljudi svet prilagođavaju sebi i da stoga sav napredak leži u rukama nerazumnih ljudi. Te nerazumne ljude ću da nazovem zvezdama društveno angažovane umetnosti. Neki od

najpoznatijih umetnika na ovoj sceni su: Ai Vevei, Benksi, Guerrilla girls, Olafur Eliason, Kit Hering, Blu, Barbara Kruger i JR.

Društveno angažovani umetnici stvaraju dela koja nas izazivaju da budemo bolji tako što menjaju naš pogled na svet i naše iskustvo njega. Oni se nadaju da će posmatračima približiti svoju realnost i inspirisati da detaljnije procene svoj život i okruženje i ulogu u globalizaciji, zaštiti životne sredine, konzumerizmu, ... Ne postoji veća tragedija od čoveka koji je izgubio veru u dobro u svetu i ljudima. Emocije koje dela ovih umetnika bude u nama ne trebaju da nas obeshrabre već suprotno, da nas ohrabre i podstaknu da se borimo za svet na koji smo ponosni. Ne treba da očajavamo što smo ovoj situaciji. Sve dok nas neko kritikuje dobro je jer to znači da ima nade da se promenimo. Neko prestaje da nas kritikuje samo kad je od nas odustao i veruje da smo dostigli svoj maksimum, a ovo sigurno nije maksimum koji možemo da dostignemo kao čovečanstvo. Na kraju je jasno, valjda je najlepša svrha umetnosti da podseti svakog od nas na humanost i dobrotu koja postoji u nama i da nas podstakne da budemo plemeniti i korektni prema drugima i svom okruženju, da promenimo ustajale navike i ne prihvatimo nepravde i strah jer smo mi umetnici promene koji mogu poboljšati svet.

Studenti

Na kraju, želeli bismo da se zahvalimo našim studentima i još jednom pomenemo naše studente, koji su svojim radovima učinili ovu publikaciju posebnom.

Ivana Petrović
Marija Stepanović
Dimitrije Vecerinović
Marta Stefanović
Tamara Vojnovski
Vanja Vlasisavljević
Isidora Stanković
Fazila Rizabegović
Bogdan Mrša
Anđela Bicić
Ivana Matijević
Jovana Vasić
Dino Puljić
Sara Evans
Una Janković
Mina Milosavljević
Aleksa Mitrović
Anastasija Žižić
Ksenija Biberdžić
Mina Filipović
Nika Veselinov
Teodora Stanković
Una Marković
Maja Babić